

myvoce.com
မြန်မာ့အသံစုစည်း

မြန်မာတိုင်း ဆောင်ထားသင့်သော

မြန်မာတို့လက်ဝယ် အမြဲရှိသင့်သော

ပြန်မာ့လက်စွဲ

ခင်မေညွန့်

ဒုတိယအကြိမ်

myvoce.com

ဤစာအုပ်တွင် -

မြန်မာတစ်ယောက်အဖို့ မြန်မာဝိသစ္စာ

ပြုမှု ပြောဆို ကျင့်သုံး နေထိုင်တတ်ရန်အတွက်

မြန်မာတို့ သိသင့်သိရာသော ထုံးတမ်းစဉ်လာ အဖြာဖြာနှင့်

မြန်မာတို့ ချစ်မြတ်နိုးအပ်သည့် ယဉ်ကျေးမှုဓလေ့အမျိုးမျိုးတို့ကို

မြန်မာလူမျိုးတိုင်း လက်စွဲပြု ဖတ်ရှုမှတ်သားနိုင်ရန်

ဖော်ပြထားသည်။

nw0074
2300.00 Ks

ပြန်ဟုလက်စွဲ၊ ခင်ပေညွှန်၊

စာမျက်နှာ ၂၄၇++ မျက်နှာ၊ ၁၂•၈စင်တီx ၁၈•၅စင်တီ

ထုတ်ဝေသူ - ဦးစန်းဦး၊ စိတ်ကူးချိုချိုစာပေ(၀၀၅၃၈)၊ ၈၅၊ ခပ်လမ်း၊ တာမွေ၊ ရန်ကင်း။

ပုံနှိပ်သူ - ဒေါ်ဝင်းမာ၊ စိတ်ကူးချိုချိုပုံနှိပ်တိုက်(၀၀၄၁၂)၊ ၁၁၇၉၊ မစိုးရိမ်လမ်း၊ ရန်ကင်း။

၂၀၁၇၊ ဇန်နဝါရီလ၊ ဒုတိယအကြိမ်၊ အုပ်ရေ ၅၀၀၊

၁၉၇၅ ရဲရင့်စာပေတိုက်၏ ပထမအကြိမ်။

ရောင်းစွဲ ၂၃၀၀ ကျပ်

email: skccph@gmail.com ; P.O.Box: 705
www.facebook.com/SKCCmyanmarbook
www.skccmyanmarbook.com

စိတ်ကူးချိုချိုစာအုပ်

မြန်မာ့လက်စွဲ
ခင်မေညွန့်

ဒုတိယအကြိမ်၊ ၂၀၁၃

mgyc.com

mgyc.com

မာတိကာ

- အမှာ (က)
- အဖွင့် (ဂ)

အခန်း ၁

မြန်မာ့ရိုးရာစကားပုံများ (၂၆) မျိုး

၁။	'က'အက္ခရာနှင့်အစပြုသောစကားပုံ	၁၀၄ မျိုး	၃
၂။	'ခ'အက္ခရာနှင့်အစပြုသောစကားပုံ	၆၆ မျိုး	၈
၃။	'ဂ'အက္ခရာနှင့်အစပြုသောစကားပုံ	၈ မျိုး	၁၁
၄။	'င'အက္ခရာနှင့်အစပြုသောစကားပုံ	၃၂ မျိုး	၁၁
၅။	'စ'အက္ခရာနှင့်အစပြုသောစကားပုံ	၃၀ မျိုး	၁၃
၆။	'ဆ'အက္ခရာနှင့်အစပြုသောစကားပုံ	၃၈ မျိုး	၁၄
၇။	'ဇ'အက္ခရာနှင့်အစပြုသောစကားပုံ	၂ မျိုး	၁၆
၈။	'ည'အက္ခရာနှင့်အစပြုသောစကားပုံ	၄ မျိုး	၁၆
၉။	'တ'အက္ခရာနှင့်အစပြုသောစကားပုံ	၄၂ မျိုး	၁၆
၁၀။	'ထ'အက္ခရာနှင့်အစပြုသောစကားပုံ	၁၆ မျိုး	၁၈
၁၁။	'ဒ'အက္ခရာနှင့်အစပြုသောစကားပုံ	၇ မျိုး	၁၉

၁၂။	‘ခ’အက္ခရာနှင့်အစပြုသောစကားပုံ	၅ မျိုး	၂၀
၁၃။	‘န’အက္ခရာနှင့်အစပြုသောစကားပုံ	၂၇ မျိုး	၂၀
၁၄။	‘ပ’အက္ခရာနှင့်အစပြုသောစကားပုံ	၄၀ မျိုး	၂၁
၁၅။	‘ဖ’အက္ခရာနှင့်အစပြုသောစကားပုံ	၁၁ မျိုး	၂၃
၁၆။	‘ဗ’အက္ခရာနှင့်အစပြုသောစကားပုံ	၁၇ မျိုး	၂၄
၁၇။	‘ဘ’အက္ခရာနှင့်အစပြုသောစကားပုံ	၈ မျိုး	၂၄
၁၈။	‘မ’အက္ခရာနှင့်အစပြုသောစကားပုံ	၁၀၃ မျိုး	၂၅
၁၉။	‘ယ’အက္ခရာနှင့်အစပြုသောစကားပုံ	၁၇ မျိုး	၃၀
၂၀။	‘ရ’အက္ခရာနှင့်အစပြုသောစကားပုံ	၄၃ မျိုး	၃၀
၂၁။	‘လ’အက္ခရာနှင့်အစပြုသောစကားပုံ	၅၅ မျိုး	၃၂
၂၂။	‘ဝ’အက္ခရာနှင့်အစပြုသောစကားပုံ	၁၄ မျိုး	၃၅
၂၃။	‘သ’အက္ခရာနှင့်အစပြုသောစကားပုံ	၅၀ မျိုး	၃၆
၂၄။	‘ဟ’အက္ခရာနှင့်အစပြုသောစကားပုံ	၆ မျိုး	၃၈
၂၅။	‘ဠ’အက္ခရာနှင့်အစပြုသောစကားပုံ	၂ မျိုး	၃၈
၂၆။	‘အ’အက္ခရာနှင့်အစပြုသောစကားပုံ	၁၃၂ မျိုး	၃၈

စကားပုံအမျိုးပေါင်း (၈၇၉)

အခန်း ၂

စကားပြောရာတွင် လိုက်နာသင့်သောအချက်များ

၂၇။	စကားခြောက်ခွန်း	၄၆
၂၈။	စကားအရာ အင်္ဂါလေးတန်	၄၇
၂၉။	စကားကြီးဆယ်မျိုး	၄၇
၃၀။	စကားအင်္ဂါခြောက်ပါး	၄၈

အခန်း ၃

လောကီဆိုင်ရာ ကောင်းဆိုးရွေးနည်း

- ၃၁။ ရာသီတစ်ဆယ့်နှစ်ပါး ၅၀
- ၃၂။ အက္ခရာနှင့် နေ့များတွဲခြင်း (ဆောင်ပုဒ်) ၅၁
- ၃၃။ ဂြိုဟ်သက်နှင့် ဂြိုဟ်နေရာအရပ်များ ၅၁
- ၃၄။ ရက်ရာဇာရွေးနည်း ၅၂
- ၃၅။ ပြဿဒါးရွေးနည်း (လင်္ကာ) ၅၃
- ၃၆။ ခရီးသွား ကောင်းမကောင်းသိရန် ၅၄
- ၃၇။ ဦးခေါင်းလျှော်သော ရက်ရွေးနည်း ၅၄
- ၃၈။ ရေချိုးရက်ရွေးနည်း ၅၅
- ၃၉။ အပေါင်းအသင်းမိတ်ဆွေအချင်းချင်း
သင့်သောနေ့များ ၅၅
- ၄၀။ အပေါင်းအသင်းမိတ်ဆွေများတွင်
ရန်ဓာတ်ကျ၍ မသင့်သောနေ့များ ၅၆
- ၄၁။ (အိမ်ထောင်မိတ်)အိမ်ထောင်ဖက်
ပြုသင့်သောနေ့များ ၅၆
- ၄၂။ အိမ်ထောင်ဖက်တွင် ရန်ဓာတ်ကျသောနေ့များ ၅၆
- ၄၃။ အိမ်ထောင်ဖက်ပြုရန် ကောင်း၊ ဆိုး ရွေးနည်း ၅၇
- ၄၄။ ပစ္စည်းဝယ်သင့် မဝယ်သင့် ရွေးနည်း ၅၈
- ၄၅။ လာဘ်ရွေးနည်း၊ နတ်ရွေးနည်း၊ စက်ရွေးနည်း ၅၈
- ၄၆။ ဓာတ်တည့်သောနံ့များ ၆၀
- ၄၇။ ဓာတ်ရန်ကျသောနံ့များ ၆၁
- ၄၈။ နဂါးလှည့်အကြောင်း သိကောင်းစရာ ၆၁
- ၄၉။ အမြဲတ္တစုတ်ရက်ရွေးနည်း ၆၂

- ၅၀။ ဝါရမိတ္တုရက်ရွေးနည်း ၆၃
- ၅၁။ နေ့အလိုက် ငလျင်လှုပ်ခြင်း ၆၄

အခန်း ၄

လောကီမင်္ဂလာ

- ၅၂။ မင်္ဂလာတစ်ဆယ့်နှစ်ပါး ၆၅
- ၅၃။ ထိမ်းမြားမင်္ဂလာပြုရန် ကောင်းသော လ များ ၆၇
- ၅၄။ မထိမ်းမြားသင့်သော လ များ ၆၈

အခန်း ၅

လူတို့ကျင့်ရာသော ဝတ္တရားများ

- ၅၅။ မိဘကျင့်ဝတ်ငါးပါး ၆၉
- ၅၆။ သားသမီးကျင့်ဝတ်ငါးပါး ၇၀
- ၅၇။ ဆရာကျင့်ဝတ်ငါးပါး ၇၀
- ၅၈။ တပည့်ကျင့်ဝတ်ငါးပါး ၇၀
- ၅၉။ အိမ်သူယောက်ျား ဝတ်ငါးပါး ၇၁
- ၆၀။ အိမ်သူမိန်းမ ဝတ်ငါးပါး ၇၁
- ၆၁။ မိတ်ဆွေကျင့်ဝတ်ငါးပါး ၇၁
- ၆၂။ အလုပ်ရှင်ကျင့်ဝတ်ငါးပါး ၇၂
- ၆၃။ အလုပ်သမားကျင့်ဝတ်ငါးပါး ၇၂
- ၆၄။ ဒါယကာဝတ်ငါးပါး ၇၂
- ၆၅။ ရဟန်းဝတ်ခြောက်ပါး ၇၃
- ၆၆။ အကြီးအကဲတို့ပြုရာသော နာယကဂုဏ် ခြောက်ပါး ၇၃

၆၇။ မင်္ဂလာတရား သုံးဆယ့်ရှစ်ပါး

၇၄

အခန်း ၆

လူတို့မကျင့်အပ်ရာ ပျက်စီးရာသည့် အကြောင်းတရားများ

၆၈။ ဥစ္စာပျက်ခြင်းအကြောင်းခြောက်ပါး ၈၅

၆၉။ မသောက်အပ်သည့်အရာလေးပါး ၈၆

၇၀။ အရက်သေစာ စသော မူးယစ်စေသည့်အရာများ
သောက်စားခြင်းကြောင့် ဖြစ်တတ်သော
အပြစ်ခြောက်ပါး ၈၆

၇၁။ သေရည်သေရက်သောက်ခြင်း
အပြစ်ခြောက်ပါး ၈၇

၇၂။ လောင်းကစားမှု အပြစ်ခြောက်ပါး ၈၇

၇၃။ ပွဲလမ်းသဘင်ကြည့်ရှုခြင်း
အပြစ်ခြောက်ပါး ၈၈

၇၄။ ညည့်အခါသွားလာခြင်း အပြစ်ခြောက်ပါး ၈၈

၇၅။ မိတ်ဆွေပျက်ခြင်းအကြောင်းခြောက်ပါး ၈၈

၇၆။ ပျင်းရိခြင်းခြောက်ပါး ၈၉

အခန်း ၇

မပြစ်မှားအပ်သောသူများ

၇၇။ ခင်ပွန်းကြီးဆယ်ပါး ၉၀

၇၈။ ခင်ပွန်းဆယ်ပါးပြစ်မှားခြင်း အပြစ်ဆယ်ပါး ၉၁

၇၉။ ကျေးဇူးသိသူ ကျေးဇူးဆပ်နည်း ၉၁

၈၀။ ကျေးဇူးမသိသူတို့ အပြစ်ငါးမျိုး ၉၅

အခန်း ၈

ကုသိုလ်အကျိုးပွားတိုးစေရာများ

- ၈၁။ တံမြက်လှည်းကျိုး (တံမြက်လှည်းကျိုး ရှစ်မျိုးဝေဖန်) ၉၃
- ၈၂။ ရေလှူအကျိုးဆယ်ပါး ၉၄
- ၈၃။ ဆွမ်းလှူခြင်းအကျိုးငါးပါး ၉၄
- ၈၄။ လမ်းလှူအကျိုးငါးပါး ၉၅
- ၈၅။ စင်္ကြံသွားခြင်းအကျိုးငါးပါး ၉၅
- ၈၆။ မေတ္တာပွားကျိုး ဆယ့်တစ်မျိုး ၉၅
- ၈၇။ ရန်ကိုအောင်ကြောင်းတရား လေးပါး ၉၆
- ၈၈။ သူခပ်သိမ်းတို့ကျင့်ရာသော သင်္ဂဟတရားလေးပါး ၉၆

အခန်း ၉

အလှူပေးခြင်းဆိုင်ရာများ

- ၉၉။ အလှူခံတစ်ကျိပ်လေးပါး ၉၇
- ၉၀။ မပေးလှူအပ်သည့် အရာငါးပါး ၉၈
- ၉၁။ သူတော်ကောင်းတို့၏ အလှူအင်္ဂါရှစ်ပါး ၉၈
- ၉၂။ အလှူဝတ္ထုဆယ်ပါး ၉၉
- ၉၃။ အလှူပေးရာ၌ ထားရှိအပ်သော စေတနာသုံးပါး ၉၉

အခန်း ၁၀

သိသင့်သိရာအဖြာဖြာ

- ၉၄။ အမျိုးလေးပါး ၁၀၀
- ၉၅။ အရွယ်သုံးပါး ၁၀၀

၉၆။ အရွယ်ခြောက်ပါး	၁၀၀
၉၇။ အရွယ်ဆယ်ပါး	၁၀၁
၉၈။ ဆွေခုနစ်ဆက်	၁၀၂
၉၉။ လုံ့လပြုရာသည့် အကြောင်းတရားငါးပါး	၁၀၂
၁၀၀။ တစ်ဆယ့်ရှစ်ရပ်သော အတတ်ပညာများ	၁၀၃
၁၀၁။ အမြတ်ဆုံးတရားလေးပါး	၁၀၃
၁၀၂။ တန်ဆာဆင်ခြင်း တစ်ဆယ့်လေးပါး	၁၀၄
၁၀၃။ ရန်မပြုရာ တစ်ဆယ့်တစ်ပါး	၁၀၆
၁၀၄။ မသေခင်က သေသူငါးဦး	၁၀၇
၁၀၅။ မပြုအပ်သည့်အရာများ ခုနစ်ပါး	၁၀၇
၁၀၆။ မကြီးရာသည့်အရာ ဆယ်ပါး	၁၀၈
၁၀၇။ မရိုမသေမပြုအပ်သည့်အရာ ဆယ်ပါး	၁၀၉
၁၀၈။ မကောင်းရောက်ရာဆယ့်သုံးဖြာကား	၁၁၀
၁၀၉။ ပျက်စီးလေရာ ဆယ့်သုံးဖြာကား	၁၁၂
၁၁၀။ အမျက်ကြီးရာ ဆယ့်လေးဖြာ	၁၁၃

အခန်း ၁၁

ရာသီဆိုင်ရာ မှတ်စရာ

၁၁၁။ ဆယ့်နှစ်လရာသီပွဲတော်များ	၁၁၅
၁၁၂။ နေ့နာရီ၊ ညနာရီတို့သိရန် ရှာနည်း	၁၁၆
၁၁၃။ နေမွန်းတည့်သည်ကိုသိရန် ဖဝါးတိုင်းနည်း	၁၁၈
၁၁၄။ သာသနာသက္ကရာဇ်ကို သိရန်	၁၀၉
၁၁၅။ မိုးရွာခြင်း တစ်ဆယ့်နှစ်မျိုး	၁၁၉
၁၁၆။ သင်္ကြန်အခါအတွင်း ရှောင်ကြဉ်ရာဆယ်ပါး	၁၂၀

အခန်း ၁၂

ပိုးသူတော်ဦးမင်း၏ ဆယ့်နှစ်ရာသီဘွဲ့များ

၁၁၇။ တန်ခူးလဘွဲ့.	၁၂၂
၁၁၈။ ကဆုန်လဘွဲ့.	၁၂၂
၁၁၉။ နယုန်လဘွဲ့.	၁၂၃
၁၂၀။ ဝါဆိုလဘွဲ့.	၁၂၃
၁၂၁။ ဝါခေါင်လဘွဲ့.	၁၂၃
၁၂၂။ တော်သလင်းလဘွဲ့.	၁၂၄
၁၂၃။ သီတင်းကျွတ်လဘွဲ့.	၁၂၄
၁၂၄။ တန်ဆောင်မုန်းလဘွဲ့.	၁၂၄
၁၂၅။ နတ်တော်လဘွဲ့.	၁၂၅
၁၂၆။ ပြာသိုလဘွဲ့.	၁၂၅
၁၂၇။ တပို့တွဲလဘွဲ့.	၁၂၅
၁၂၈။ တပေါင်းလဘွဲ့.	၁၂၆
၁၂၉။ အသိခက်သော (မိုး လေးမျိုး)	၁၂၆

အခန်း ၁၃

လူတို့တန်ဆာ ရတနာများ

၁၃၀။ လောကီရတနာ ခုနစ်ပါး	၁၂၇
၁၃၁။ ရတနာကိုးပါး နဝရတ်ကိုးပါး	၁၂၇
၁၃၂။ နဝရတ်လက်စွပ် စီရင်နည်းလင်္ကာ	၁၂၈

အခန်း ၁၄

နတ်များအကြောင်း သိကောင်းစရာများ

- ၁၃၃။ နတ်သုံးပါး ၁၃၀
- ၁၃၄။ လောကပါလ၊ လောကကိုစောင့်သော
နတ်လေးပါး ၁၃၀
- ၁၃၅။ နတ်ကြီးငါးပါး ၁၃၁
- ၁၃၆။ တစ်ကျိပ်နှစ်ပါးသော ကိုယ်စောင့်နတ် ၁၃၁
- ၁၃၇။ ဗုဒ္ဓဘာသာ ၃၇ မင်းနတ်များ ၁၃၂
- ၁၃၈။ အတွင်း ၃၇ မင်းနတ်များ ၁၃၄
- ၁၃၉။ အပြင် ၃၇ မင်းနတ်များ ၁၃၆

အခန်း ၁၅

အမြဲမပြတ်ရွတ်ဖတ်သင့်သော ဂါထာတော်များ

- ၁၄၀။ နေမင်းကို အသူရိန်ဖမ်းလျှင် ရွတ်သောဂါထာ ၁၃၈
- ၁၄၁။ လမင်းကို ငပုပ်ဖမ်းသောအခါ ရွတ်သည့်ဂါထာ ၁၃၈
- ၁၄၂။ မောရသုတ်ပါဠိတော် ၁၃၉
- ၁၄၃။ ရှင်သီဝလိဂါထာတော် ၁၄၀
- ၁၄၄။ ဖုဋ္ဌဿဂါထာ ၁၄၁
- ၁၄၅။ သူရဿတီဂါထာ ၁၄၂

အခန်း ၁၆

- ၁၄၆။ ဗျည်း ၃၃ လုံးဘုရားရှိခိုး ၁၄၃

အခန်း ၁၇

ကျောက်မျက်ရတနာ အဖြာဖြာ

၁၄၇။ ရတနာ ၁၀ ပါး	၁၄၇
၁၄၈။ ရွှေ ၉ မျိုး	၁၄၈
၁၄၉။ ပတ္တမြား ၆ မျိုး	၁၄၈
၁၅၀။ မြကျောက်အရောင် ၈ မျိုး	၁၄၉
၁၅၁။ ရှောင်အပ်သောမြ ၇ မျိုး	၁၅၀
၁၅၂။ ဆောင်အပ်သောမြ ၅ မျိုး	၁၅၀
၁၅၃။ နီလာ ၄ မျိုး	၁၅၁
၁၅၄။ ပုလဲ ၅ မျိုး	၁၅၁
၁၅၅။ ပုလဲ ၈ မျိုး	၁၅၁
၁၅၆။ ကျောက်မျက်ရှင် ၈ မျိုး	၁၅၂

အခန်း ၁၈

လောကအကြောင်း သိကောင်းစရာ

၁၅၇။ ဒေဝဓံတရား ၂ ပါး	၁၅၃
၁၅၈။ ရယ်ခြင်း ၃ ပါး	၁၅၃
၁၅၉။ ဝတ် ၃ ပါး	၁၅၄
၁၆၀။ ဝုဒ္ဓိ ၃ ပါး	၁၅၅
၁၆၁။ ကိစ္စကြီး ၄ ပါး	၁၅၅
၁၆၂။ နှစ်သက်စေကြောင်းတရား ၄ ပါး	၁၅၅
၁၆၃။ လောကီသမ္ပဒါ ၄ ပါး	၁၅၆
၁၆၄။ အဂတိတရား ၄ ပါး	၁၅၆

အခန်း ၁၉

မိတ်ဆွေဆိုင်ရာ သိစရာ

- ၁၆၅။ မိတ်ဆွေစစ် ၄ ယောက် ၁၅၇
- ၁၆၆။ အနုကမ္မမိတ်စစ် ၄ ယောက် ၁၅၇
- ၁၆၇။ အတ္တက္ခာယီမိတ်စစ် ၄ ယောက် ၁၅၈
- ၁၆၈။ ခင်ပွန်းကောင်း ၇ ယောက် ၁၅၈
- ၁၆၉။ ခင်ပွန်းမြတ်လက္ခဏာ ၇ ပါး ၁၅၈
- ၁၇၀။ ခင်ပွန်းယုတ် ၄ မျိုး ၁၅၉
- ၁၇၁။ အညဒတ္တုဟရ ခင်ပွန်းတု ၄ ယောက် ၁၅၉
- ၁၇၂။ အနုပီယဘာဏ ခင်ပွန်းတု ၄ ယောက် ၁၅၉
- ၁၇၃။ အပါယသဟာယ ခင်ပွန်းကု ၄ ယောက် ၁၆၀
- ၁၇၄။ မိတ်ဆွေပျက် ၆ ယောက် ၁၆၀
- ၁၇၅။ ရန်သူ၊ မုန်းသူတို့၏ လက္ခဏာ ၁၆ ပါး ၁၆၀
- ၁၇၆။ မတိုင်ပင်အပ်သူ ၈ ယောက် ၁၆၁
- ၁၇၇။ မတိုင်ပင်ရာသူ ၅ ယောက် ၁၆၂

အခန်း ၂၀

ယောက်ျားအကြောင်း သိကောင်းစရာ

- ၁၇၈။ ယောက်ျားမြတ်တို့၏ အား ၅ ပါး ၁၆၃
- ၁၇၉။ ယောက်ျားတို့၏ မာယာ ၉ ပါး ၁၆၃
- ၁၈၀။ သား ၃ ပါး ၁၆၄

အခန်း ၂၁

မိန်းမအကြောင်း သိကောင်းစရာ

- ၁၈၁။ မိန်းမတို့၏ သီရိ ၃ ပါး ၁၆၅
- ၁၈၂။ မိန်းမတို့၏ ဂါရဝ ၃ ပါး ၁၆၅
- ၁၈၃။ မိန်းမတို့၏ ဝရ ၃ ပါး ၁၆၅
- ၁၈၄။ ကညာလေးရပ် ၁၆၆
- ၁၈၅။ မိန်းမတို့၏အား ၅ ပါး ၁၆၆
- ၁၈၆။ မိန်းမတို့၏မာန် ၄ ပါး ၁၆၆
- ၁၈၇။ မိန်းမကောင်းလက္ခဏာ ၅ ပါး (ကောင်းခြင်း ၅ ဖြာ) ၁၆၇
- ၁၈၈။ မိန်းမမြတ်တို့၏အင်္ဂါ ၅ ပါး ၁၆၇
- ၁၈၉။ မိန်းမမြတ်တို့၏အင်္ဂါ ၉ ပါး ၁၆၇
- ၁၉၀။ မိန်းမမြတ်တို့၏ အကျင့် ၅ ပါး ၁၆၈
- ၁၉၁။ မိန်းမမြတ်တို့၏အကျင့် ၆ ပါး ၁၆၈
- ၁၉၂။ မိန်းမမြတ်တို့၏အကျင့် ၈ ပါး ၁၆၉
- ၁၉၃။ မယားအပြား ၇ ပါး ၁၆၉
- ၁၉၄။ လင်ချစ်သော မိန်းမအင်္ဂါ ၅ ပါး ၁၇၀
- ၁၉၅။ မိန်းမတို့၏ လော်လည်ခြင်း ၅ ပါး ၁၇၀
- ၁၉၆။ မိန်းမယုတ်တို့၏ အပြစ် ၆ ပါး ၁၇၁
- ၁၉၇။ မိန်းမတို့၏ အာဝေန်က ဒုက္ခ ၅ ပါး ၁၇၁

အခန်း ၂၂

စကြဝဠာအကြောင်းအရာ အဖြာဖြာ

- ၁၉၈။ မြင်းမိုရ်တောင်၏ တောင်စဉ် ၇ ထပ် ၁၇၂
- ၁၉၉။ ကျွန်းကြီး ၄ ကျွန်း ၁၇၂

၂၀၀။ မြစ်ကြီး ၅ သွယ်	၁၇၃
၂၀၁။ အိုင်ကြီး ၇ အိုင်	၁၇၃
၂၀၂။ သစ်ပင်ကြီး ၇ ပင်	၁၇၄

အခန်း ၂၃

ရဟန်းတို့အကြောင်း သိမှတ်စရာ

၂၀၃။ ရဟန်းတို့၏လက္ခဏာ ၃ ပါး	၁၇၅
၂၀၄။ ရဟန်းတို့၏အင်္ဂါ ၄ ပါး	၁၇၆
၂၀၅။ ပရိက္ခရာ ၈ ပါး	၁၇၆
၂၀၆။ သင်္ကန်း ၃ မျိုး	၁၇၆
၂၀၇။ ရဟန်းတို့ ကျောင်းအလှူခံခြင်း ၃ ပါး	၁၇၇
၂၀၈။ ရဟန်းတို့၌အပ်သော ထီး ၃ စင်း	၁၇၇
၂၀၉။ ရဟန်းတို့၌အပ်သော ခွက် ၃ ပါး	၁၇၇

အခန်း ၂၄

ဒါန၏အကျိုးတရား

၂၁၀။ ဒါန၏ ဒိဋ္ဌဓမ္မအကျိုး ၅ ပါး	၁၇၈
၂၁၁။ ဆီမီးလှူသော အကျိုး ၈ ပါး	၁၇၉
၂၁၂။ ယပ်လှူသောအကျိုး ၅ ပါး	၁၇၉
၂၁၃။ ယာဂုလှူသောအကျိုး ၅ ပါး	၁၇၉
၂၁၄။ ဒန်ပူလှူသောအကျိုး ၅ ပါး	၁၈၀
၂၁၅။ ရေစစ်မေကရိုဏ်လှူသောအကျိုး ၅ ပါး	၁၈၀
၂၁၆။ ထောပတ်လှူသော အကျိုး ၅ ပါး	၁၈၀

၂၁၇။ အပ်လှူသောအကျိုး ၅ ပါး	၁၈၀
၂၁၈။ ခေါင်းအုံးလှူသော အကျိုး ၆ ပါး	၁၈၁
၂၁၉။ သင်တုန်းလှူသောအကျိုး ၅ ပါး	၁၈၁
၂၂၀။ ထီးလှူသောအကျိုး ၈ ပါး	၁၈၁
၂၂၁။ သင်္ကန်းလှူသောအကျိုး ၈ ပါး	၁၈၂
၂၂၂။ ဆေးလှူသောအကျိုး ၁၀ ပါး	၁၈၂

အခန်း ၂၅

ဗုဒ္ဓဘာသာဆိုင်ရာ သိမှတ်စရာများ

၂၂၃။ ကမ္ဘာအမျိုးမျိုး၌ပွင့်သောဘုရားများ	၁၈၄
၂၂၄။ နှစ်ကျိပ်ရှစ်ဆူဘုရား	၁၈၄
၂၂၅။ ဘုရားကိုးဆူ	၁၈၉
၂၂၆။ သေက္ခ၊ အသေက္ခ ပုဂ္ဂိုလ် ၈ ယောက်	၁၉၀
၂၂၇။ ပိဋကတ်သုံးပုံ	၁၉၀
၂၂၈။ ဖွားဖက်တော် ၇ ပါး	၁၉၀
၂၂၉။ လောကုတ္တရာရတနာ ၇ ပါး	၁၉၁
၂၃၀။ သူတော်ကောင်းဥစ္စာ ၇ ဖြာ	၁၉၁
၂၃၁။ ဥပါဒါန် ၄ ပါး	၁၉၂
၂၃၂။ ဒါန ၂ မျိုး	၁၉၂
၂၃၃။ ကာလဒါန ၅ ပါး	၁၉၃
၂၃၄။ ဒါနအပြား ၈ ပါး	၁၉၃
၂၃၅။ သပ္ပုရိသဒါန ၈ ပါး	၁၉၄
၂၃၆။ အသပ္ပုရိသဒါန ၈ ပါး	၁၉၄

၂၃၇။ မေတ္တာ ၄ ပါး	၁၉၅
၂၃၈။ မေတ္တာပို့ရာ အနောဓိသပုဂ္ဂိုလ် ၅ ယောက်	၁၉၅
၂၃၉။ ပါရမီ ၁၀ ပါး	၁၉၆
၂၄၀။ ပါရမီ ၃ မျိုး	၁၉၆
၂၄၁။ ဗြဟ္မာဝိဟာရတရား ၄ ပါး	၁၉၇
၂၄၂။ သီလ ၄ ပါး	၁၉၇
၂၄၃။ သီလပြည့်စုံခြင်းအကျိုး ၉ ပါး	၁၉၇
၂၄၄။ လက္ခဏာရေး ၃ ပါး	၁၉၉
၂၄၅။ သံဝေဂတရား ၈ ပါး	၁၉၉
၂၄၆။ ဒုလ္လဘ ၅ ပါး	၂၀၀
၂၄၇။ ရနိုင်ခဲ့သော ဒုလ္လဘတရား ၁၀ ပါး	၂၀၀
၂၄၈။ အာသဝေါတရား ၄ ပါး	၂၀၁
၂၄၉။ မာန် ၅ ပါး	၂၀၁
၂၅၀။ လောကဓံတရား ၈ ပါး	၂၀၂
၂၅၁။ ဂါရဝတရား ၁၀ ပါး	၂၀၂
၂၅၂။ ခန္ဓာ ၅ ပါး	၂၀၃
၂၅၃။ စိတ်၏အညစ်အကြေး ၅ ပါး	၂၀၃
၂၅၄။ လူတို့၏အညစ်အကြေးတရား ၉ ပါး	၂၀၃
၂၅၅။ သောတာပန်ဖြစ်ကြောင်း အင်္ဂါ ၄ ချက်	၂၀၄
၂၅၆။ နတ်ပြည် ၆ ထပ်	၂၀၄
၂၅၇။ ဘုံ ၃ ပါး	၂၀၅
၂၅၈။ ၃၁ ဘုံနှင့် ကာမ ၁၁ ဘုံ	၂၀၅
၂၅၉။ ကိလေသာ ၁၁ ပါး	၂၀၆

၂၆၀။ မီး ၁၁ ပါး	၂၀၇
၂၆၁။ သုစရိုက်တရား ၁၀ ပါး	၂၀၇
၂၆၂။ ဒုစရိုက်တရား ၁၀ ပါး	၂၀၈
၂၆၃။ ဩဃတရား ၄ ပါး	၂၀၉
၂၆၄။ ကံကြီး ၅ ပါး	၂၀၉
၂၆၅။ အပါယ် ၄ ပါး	၂၀၉
၂၆၆။ ကပ် ၃ ပါး	၂၁၀
၂၆၇။ ရပ်ပြစ် ၈ ပါး	၂၁၀
၂၆၈။ ဝိပုတ္တိတရား ၄ ပါး	၂၁၀
၂၆၉။ ဗျာသနတရား ၅ ပါး	၂၁၁
၂၇၀။ ငရဲကြီး ၈ ထပ်	၂၁၁

အခန်း ၂၆

ကောင်းသောအမှု၏ အကျိုးပေးပုံများ

၂၇၁။ ဘုရားရှိခိုးရသော အကျိုး ၁၇ ပါး	၂၁၃
၂၇၂။ သရဏဂုံသုံးပါးကို ခံယူဆောက်တည်ခြင်း၏ အကျိုး ၈ ပါး	၂၁၄
၂၇၃။ ပါဏာတိပါတကံ ရှောင်ခြင်းအကျိုး ၉ ပါး	၂၁၄
၂၇၄။ အဒိန္နဒါနကံ ရှောင်ခြင်းအကျိုး ၅ ပါး	၂၁၅
၂၇၅။ ကာမေသု မိစ္ဆာစာရကံ ရှောင်ခြင်းအကျိုး ၅ ပါး	၂၁၅
၂၇၆။ မုသာဝါဒကံ ရှောင်ခြင်းအကျိုး ၇ ပါး	၂၁၅
၂၇၇။ သုရာမေရယကံ ရှောင်ခြင်းအကျိုး ၇ပါး	၂၁၆

- ၂၇၈။ တရားနာခြင်း၏အကျိုး ၅ ပါး ၅၁၆
- ၂၇၉။ သည်းခံခြင်း၏အကျိုး ၅ ပါး ၂၁၇

အခန်း ၂၇

သိမှတ်စရာအဖြာဖြာ

- ၂၈၀။ လောကသုံးပါး ၂၁၈
- ၂၈၁။ ဝင် ၉ ဝင် ၂၁၈
- ၂၈၂။ မြင့်မြတ်ခြင်းလေးပါး ၂၁၉
- ၂၈၃။ ချမ်းသာစေသောအရိပ်အာဝါသ ၅ မျိုး ၂၁၉
- ၂၈၄။ မြို့၏အင်္ဂါ ၅ ပါး ၂၂၀
- ၂၈၅။ တရားနာခြင်း ၆ မျိုး ၂၂၀
- ၂၈၆။ ပညာရကြောင်း ၈ ပါး ၂၂၁
- ၂၈၇။ ပညာပွားကြောင်းတရား ၈ ပါး ၂၂၁
- ၂၈၈။ ပညာပွားရာသော အကြောင်းတရား ၈ ပါး ၂၂၁
- ၂၈၉။ ပီတိ ၅ ပါး ၂၂၂
- ၂၉၀။ ရသ ၁၀ ပါး ၂၂၂
- ၂၉၁။ စာပေကျမ်းဂန်မတတ်နိုင်သူ ၇ ဦး ၂၂၃
- ၂၉၂။ ဥသဘနှင့်တူသော ပုဂ္ဂိုလ် ၄ ယောက် ၂၂၃
- ၂၉၃။ မကောင်းသူ ၄ ယောက် ၂၂၄
- ၂၉၄။ လူမိုက်လက္ခဏာ ၃ မျိုး ၂၂၄
- ၂၉၅။ နောင်တ တရား ၁၀ ပါး ၂၂၄
- ၂၉၆။ သူတော်ကောင်းတို့၏အား ၅ ပါး ၂၂၅
- ၂၉၇။ မင်းကျင့်တရား ၁၀ ပါး ၂၂၆

၂၉၈။ တရားသူကြီးအင်္ဂါ ၉ ပါး	၂၂၆
၂၉၉။ အနုပညာဟု ခေါ်ဆိုအပ်သော ကလာအတတ်မျိုး ၆၄ ရပ်	၂၂၇
၃၀၀။ လူမျိုးတစ်ရာတစ်ပါး ရေတွက်ပုံ	၂၃၂
၃၀၁။ ဣရိယာပုတ် ၄ ပါး	၂၃၃
၃၀၂။ ၃၂ ကောဋ္ဌာသ (ဒွတ္တိသကာယ)	၂၃၄
၃၀၃။ သမားတော်အင်္ဂါ ၅ ပါး	၂၃၅
၃၀၄။ သူနာများလိုက်နာရန်အင်္ဂါ ၅ ပါး	၂၃၆
၃၀၅။ ဆေးနည်းသံပေါက်များ	၂၃၆
၃၀၆။ အဖျားပြတ်ဆေး	၂၃၈
၃၀၇။ သွားနာပျောက်ဆေး	၂၃၉
၃၀၈။ ဝဲဆေး	၂၃၉
၃၀၉။ ရှင်မတောင်ဆေး	၂၄၀
၃၁၀။ စစ်ကိုင်းမြို့ ညောင်ပင်သာယာဆရာကြီး ဦးပုည ရေးသားအပ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းချိုးတေးထပ်များ	၂၄၁
- နိဂုံး	၂၄၇

အမှာ

ဤစာအုပ်ကို မြန်မာများ အဘယ့်ကြောင့် လက်စွဲပြုသင့်ပါသနည်း
ဦးလေးကြီးဦးတင်မောင်

ဤစာအုပ်ကို ရေးသူ ဒေါ်ခင်မေညွန့်သည် ကျောင်းအုပ် ဆရာမကြီး လုပ်ခဲ့ဖူးသူ တစ်ဦးပီပီ ကျောင်းသားလူငယ်များကို လူရည်ချွန် လူရည်မွန်များဖြစ်လာအောင် ပြုစုပျိုးထောင်ပေးရာ၌ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုဟူသော ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ အဆုံးအမနှင့်အညီ လူငယ်များ ကျင့်ကြံတတ်အောင် သင်ပြပေးမှုသည် မည်မျှအရေး ပါကြောင်း ကိုယ်တွေ့သိမြင်ခဲ့ရပေသည်။

သို့ကြောင့်လည်း အခန်း ၅ မှ အခန်း ၉ အထိ အခန်းငါးခန်း ကို ဆရာမကြီး ဒေါ်ခင်မေညွန့် ထည့်သွင်းဖော်ပြထားခြင်း ဖြစ်ပေ လိမ့်မည်။

ဤတိုက်တွန်းစကားရေးသားသူ၏အမြင်ကို အတိအကျ တင်ပြရပါသော် “ဤအခန်းငါးခန်းသည် ဤ ‘မြန်မာ့လက်စွဲ’ စာအုပ်၏ အသည်းနှလုံးပင်တည်း။”

ပိုမိုလေးနက်စေခြင်းငှာ ထပ်လောင်း၍ ဆိုလိုက်ပါဦးမည်။

ဤအခန်းကြီး ငါးခန်းသည်ပင် မြန်မာတစ်ယောက် လူတစ်လုံး သူတစ်လုံး ဖြစ်မြောက်လာရေးအတွက် မသွေမဖည် ကျင့်ဆောင် ရန် လိုအပ်လှသည့် “မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု၏ အသည်းနှလုံး” စင်စစ် ဖြစ်ပါပေသတည်း။”

“လူတို့ကျင့်ရာသော ဝတ္တရားများ” ဟူသော ခေါင်းစဉ် အောက်တွင် ဖော်ပြထားသည့် လူမှုဆက်ဆံရေး ကျင့်ဝတ်များကို ရှေးက လိုက်နာခဲ့သူမှန်သမျှ ကြီးပွားခဲ့ကြလေပြီ။

ယနေ့ လိုက်နာသူများလည်း ချမ်းသာစွာ ကြီးပွားကြမည် ပင်။ နောင်တစ်ခေတ်တွင် လိုက်နာကြသူများလည်း ထို့အတူ ချမ်းသာစွာ ကြီးပွားကြလိမ့်မည်သာ။

ဒို့ဟမရှိပါလေနှင့်။ ဤလူ့ကျင့်ဝတ်များကို ဆန့်ကျင်ကာ ကျင့်ကြံသူမှန်သမျှ တစ်နေ့တခြား ကိုယ်၏ဆင်းရဲခြင်း၊ စိတ်၏ ဆင်းရဲခြင်းတို့ တိုးပွားကာ ဆုတ်ပက္ခလပမာ ညှိုးမှိန်သွားရှာရ ချေမည်သာတည်း။

မြန်မာတို့ ညှိုးမှိန်ခြင်းသို့ မရောက်ကြပါစေနှင့်။ ဤစာအုပ် ကို မြန်မာများ လက်စွဲပြုကာ ဆိုခဲ့သည့် ငါးခန်း၌ ပါရှိသည့် လူ့ကျင့်ဝတ်တို့ကို ပိုမိုသိမြင်သဘောပေါက်အောင် ဆရာမြတ်တို့ ထံ ဆည်းကပ်သင်ယူနိုင်ကြပါစေ။

သူတော်ကောင်းဓာတ် တရားမြတ်
လွမ်းပတ်ကမ္ဘာတည်စေသော်
(ဦးတင်မောင်-သင့်ဘဝ)

အဖွင့်

အနန္တငါးဖြာကို ဦးထိပ်ထက် ပန်ဆင်လျက်

မြန်မာ့လက်စွဲ

မြန်မာလူမျိုးတို့သည် မိမိတို့လူမျိုးဆိုင်ရာ မြန်မာ့နည်း၊ မြန်မာ့ဟန်၊ မြန်မာ့ဓလေ့၊ မြန်မာ့ထုံးတမ်းစဉ်လာ၊ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုတို့ကို နှစ်သက်မြတ်နိုးကြသောသူများ ဖြစ်ကြလေသည်။ တိုင်းတစ်ပါးကို အထင်ကြီးကြသောသူများပင် ဖြစ်စေကာမူ မြန်မာ့မူဟန်တို့ လုံးဝ ကင်းရှင်းသည်ဟူ၍ကား မရှိနိုင်ပေ။

ရိုးရာဓလေ့ ထုံးစံများသည် အချိန်အခါ ကြာညောင်းသောအခါ တိမ်ကောပျောက်ကွယ်သွားတတ်ကြသည့် သဘောရှိပေသည်။ သို့သော်လည်း “စာပေဟူသည်ကား” ခေတ်အဆက်ဆက် မည်မျှကြာညောင်းသည့်တိုင် တိမ်ကော ပျောက်ကွယ်သွားသည်ဟု မရှိချေ။

သို့အတွက် မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့ထုံးစံ၊ မြန်မာ့ အမွေအနှစ်တို့ကို ထိန်းသိမ်းသောအားဖြင့် ဆရာ ဆရာကြီးများ၏ စာပေ

(ဃ)

များမှ ကောင်းနိုးရာရာအချို့ကို ရွေးချယ်ထုတ်နုတ်၍ မှတ်သား
နာယူရန် လွယ်ကူစိမ့်သောငှာ တတ်စွမ်းသမျှ ရေးသားဖော်ပြ
ပါသည်။

ယင်းစာအုပ်သည် မြန်မာလူမျိုးတို့ လက်ဝယ်တွင် အမြဲထား
ရှိ၍ လိုအပ်သည့်အခါတွင် သိလိုသော အကြောင်းခြင်းရာများကို
ကြည့်ရှုလေ့လာနိုင်ရန် ဖြစ်ပါသည်။

သို့ဖြစ်ပါ၍ ယင်းစာအုပ်သည်မြန်မာလူမျိုးတို့ လက်ဝယ်
အမြဲ ထားရှိသင့်သော စာအုပ်ဟူ၍ ယူဆပါသောကြောင့် စာအုပ်
၏ အမည်ကို “မြန်မာ့လက်စွဲ”ဟူသော အမည်ဖြင့် မှည့်ခေါ်အပ်
ပါသည်။

ခင်မေညွန့်

၁၃၃၅ ခု၊ နတ်တော်လဆန်း ၁ ရက်

၂၅-၁၁-၇၃

အခန်း ၁

မြန်မာ့ရိုးရာ စကားပုံများ

ကမ္ဘာပေါ်ရှိ လူမျိုးတိုင်းတွင် မိမိတို့နှင့်သက်ဆိုင်သော စကားပုံအသီးသီး ရှိကြလေသည်။

မြန်မာလူမျိုးတို့တွင်လည်း များစွာသော စကားပုံများရှိကြလေသည်။ မြန်မာတို့၏စကားပုံများတွင် ရှင်းလင်းပြတ်သားခြင်း၊ အဓိပ္ပာယ်ပြည့်စုံပေါ်လွင်စေခြင်း၊ ဆိုလိုရင်းကိုသဘောပေါက်စေခြင်း၊ ဝေါဟာရများ ပြည့်စုံခြင်းဟူသော ဂုဏ်ပုဒ်များစုစည်းထားလျက်ရှိသည်ကိုတွေ့ရပေမည်။

မြန်မာလူမျိုးတို့သည် ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့ကြသူများ ဖြစ်ကြရာ ကြမ်းတမ်းသော စကားများကို ပြောဆိုရမည့်အခါ တိုက်ရိုက် မဆိုကြဘဲ တစ်ပါးသူသိစိမ့်သောငှာ သွယ်ဝိုက်သောနည်းဖြင့် စကားပုံများကိုထည့်သွင်း၍ ပြောဆိုလေ့ရှိကြသည်။

ဗဟုသုတကြွယ်ဝသော သူများသည်လည်း မိမိပြောလို

သော စကား၏အဓိပ္ပာယ်ကို လေးနက်စေရန်စကားပုံများကို ထည့်သွင်း၍ ပြောဆိုလေ့ရှိကြသည်။

ယင်းသို့စကားပုံများကို ထည့်သွင်းပြောဆိုခြင်းဖြင့် စကားအသုံးအနှုန်း ကျွမ်းကျင်ကြောင်းကို ဖော်ပြရာရောက်သည့်ပြင် သူတစ်ဖက်သားတို့ကိုလည်း ပိုမို၍နားလည်သဘောပေါက်စေပါသည်။

သို့ရာတွင် စကားပုံများသည်လည်း ကာလရွေ့လျောသည့်အခါ သရုပ်ပျက်ဖြစ်လာတတ်ပေသည်။ လေးနက်သောစကားလုံးများသည် ပေါ့ဆလာကြလေသည်။

- ဥပမာ - ခလုတ်ထိမှ အမိတဟူသော စကားပုံအစား ခလုတ်ထိမှ မီးပွင့်သည်ဟူ၍လည်းကောင်း။
- မိုးရွာတုန်း ရေခဲဟူသောစကားပုံအစား မိုးရွာတုန်း ရေချိုးဟူ၍လည်းကောင်း။
- လသာတုန်း ဗိုင်းငင့်ဟူသော စကားပုံအစား လသာတုန်း ထုပ်ဆီးထိုးဟူ၍လည်းကောင်း။
- အစကောင်းမှ အနှောင်းသေချာသည် ဟူသည်ကို အစကောင်းကော်မတီယူ ဟူ၍လည်းကောင်း။

မသေချာ မရေရာသည့် အကြောင်းအရာများကို စကားပုံပြုလုပ်၍လာကြ၏။ ယင်းတို့သည်ကား ရည်ရွယ်ချက်နှင့်အဓိပ္ပာယ်မှန်ကန်တိကျမှုတို့ကို ပျက်ယွင်းလာစေကြခြင်းပင် ဖြစ်လေသည်။

သို့အတွက် မြန်မာ့ရိုးရာရှေးပညာရှိတို့၏ လက်သုံးစကားပုံများသည် အစဉ်အမြဲတည်ရှိသင့်ပေသည်။

မြန်မာစကားပုံများသည် မြန်မာတိုင်း သိမှတ်သင့်သည်သာ

မက ကျောင်းသား ကျောင်းသူများနှင့်လည်း အထူးသဖြင့်သက်ဆိုင်လေသည်။ မူလတန်း၊ အလယ်တန်း မြန်မာစာမေးခွန်းများတွင် မြန်မာစကားပုံများ ထည့်သွင်း၍မေးသဖြင့် လေ့လာထားရန်လိုအပ်ပါသည်။

မြန်မာတို့၏ ရှေးလက်သုံးဖြစ်သော အနှစ်သာရနှင့်ပြည့်စုံသည့် များပြားလှသော စကားပုံများမှ စုဆောင်းရရှိသောစကားပုံပေါင်း ၈၈၀ ကို ဖော်ပြပါသည်။

ယင်းစကားပုံများကို လွယ်ကူစွာ သိရှိနိုင်ကြစေရန် စကားပုံများကို အစပြုသောအက္ခရာများ၏ အစီအစဉ်အတိုင်းဖော်ပြထားပါသည်။

(က) အက္ခရာနှင့်အစပြုသော စကားပုံများ

- ၁။ ကညစ်လည်းတုံး၊ ပေလည်းဆုံး။
- ၂။ ကရဏီရနှင့် ဆွမ်းစားလာတာ၊ ကြာလှပြီ။
- ၃။ ကရားကရေလွတ်သလို၊ တတွတ်တွတ်ပြောသည်။
- ၄။ ကရိုးမကဘဲ ဆန်းက၍၊ နှပ်ပစ်ခံရသည်။
- ၅။ ကံကောင်းတော့၊ ဖလောင်းငါးဖြစ်။
- ၆။ ကံဆိုးမသွားရာ၊ မိုးလိုက်လို့ရွာ။
- ၇။ ကံမရှိ၊ ဉာဏ်ရှိတိုင်းမဲ့။
- ၈။ ကံမခိုင် သံတိုင်အိမ်ဆောက်သော်လည်း၊ ကံမှောက်လျှင် ကျိုး။
- ၉။ ကံကိုယုံ၍၊ ဆူးပုံမနင်းနှင့်။
- ၁၀။ ကံသာအမိ၊ ကံသာအဖ။

- ၁၁။ ကံထမ်းလာသည်ကိုမမြင်ရ၊ လုံ့ထမ်းလာသည်ကိုမြင်ရသည်။
- ၁၂။ ကမ္ဘာကြေသော်လည်း၊ ဥဒါန်းမကျေ။
- ၁၃။ ကမ္ဘာမီးလောင်၊ သားကောင်ချနင်း။
- ၁၄။ ကောက်ညှင်းကမစေး၊ ဆန်ကြမ်းကစေးသည်။
- ၁၅။ ကောက်ရိုးနှင့်လဲ၊ အိုးကွဲရသည်။
- ၁၆။ ကောက်သင်းကောက်သူက၊ အနှံ့ကြီးကြိုက်။
- ၁၇။ ကုသိုလ်တစ်ပဲ၊ ငရဲတစ်ပိဿာ။
- ၁၈။ ကုလားသိုက်၊ ကျားဝင်ကိုက်သလို။
- ၁၉။ ကိုင်းကျွန်းမှီ၊ ကျွန်းကိုင်းမှီ။
- ၂၀။ ကိုယ်ကကျူး၊ ကိုယ့်ဒူးမျှမယုံရ။
- ၂၁။ ကိုယ်ကောင်းက၊ ခေါင်းဘယ်မှမရွေ့။
- ၂၂။ ကိုယ်ကြိုက်က၊ ထန်းပလပ်ခြောက် နတ်ရုပ်ထင်။
- ၂၃။ ကိုယ်ထင်၊ ခုတင်ရွှေနန်း။
- ၂၄။ ကိုယ်ထွေးသည့်တံတွေး၊ ကိုယ်ပြန်မျိုသလို။
- ၂၅။ ကိုယ်ဒူး၊ ကိုယ်ချွန်။
- ၂၆။ ကိုယ်နှင့်နှိုင်း၊ မရိုင်း။
- ၂၇။ ကိုယ်မချို၊ အမိသော်လည်း သားတော်ခဲ။
- ၂၈။ ကိုယ်မွေးသည့်မျောက်၊ ကိုယ့်ပြန်ခြောက်။
- ၂၉။ ကိုယ်ရေးကြိုက၊ သက်လုံကောင်း။
- ၃၀။ ကိုယ့်လမ်း၊ ကိုယ့်လျှောက်။
- ၃၁။ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ်ဖော်၊ မသူတော်ခုနစ်ပါး။
- ၃၂။ ကိုယ့်ငါးချဉ်၊ ကိုယ်ချဉ်သည်။

- ၃၃။ ကိုယ့်စိတ်နှင့်နှိုင်း၊ မရိုင်း။
- ၃၄။ ကိုယ့်စည်း၊ ကိုယ်ကျော်။
- ၃၅။ ကိုယ့်တပ်၊ ကိုယ့်နင်း။
- ၃၆။ ကိုယ့်ထမင်းကိုယ်စား၊ ကြီးတော်နွားကျောင်း။
- ၃၇။ ကိုယ့်ပေါင်၊ ကိုယ်လှန်ထောင်း။
- ၃၈။ ကိုယ့်မျက်ချေး၊ ကိုယ်မမြင်။
- ၃၉။ ကိုယ့်ရှုး၊ ကိုယ်ပတ်။
- ၄၀။ ကိုယ့်လိပ်ပြာ၊ ကိုယ်မရှက်။
- ၄၁။ ကိုယ့်ဝန်၊ ကိုယ်ထမ်း။
- ၄၂။ ကိုယ့်ဝမ်းနာ၊ ကိုယ်သာသိ။
- ၄၃။ ကိုယ့်အတတ်နှင့် ကိုယ်စူး။
- ၄၄။ ကိုယ့်အထုပ်၊ ကိုယ်ဖြေပြ။
- ၄၅။ ကိုယ့်ကြမ္မာ၊ ကိုယ်ဖန်တီး။
- ၄၆။ ကုန်ရှုံးတော့တစ်ခေါက်၊ လင်ကုန်ရှုံးတော့ တစ်သက်လုံး
မှောက်။
- ၄၇။ ကွာပါဆိုတော့သူများက၊ လွမ်းရတော့ကိုယ်က။
- ၄၈။ ကွမ်းစားထုံးပေါက်၊ နှစ်မှုရောက်။
- ၄၉။ ကွမ်းသီးကြိုက်၊ တောင်ငူပို့။
- ၅၀။ ကြာကြာပေါင်းမှ၊ အကြောင်းသိ။
- ၅၁။ ကြာကြာဝါးမှ၊ ခါးမှန်းသိ။
- ၅၂။ ကြာကြာဝါးမည့်သွား၊ အရိုးရှောင်။
- ၅၃။ ကြာလေကောင်းလေ၊ ဟောင်းလေသစ်လေ။
- ၅၄။ ကြံကိုအရင်း၊ ဆန်ကိုဆန်ရင်း၊ လူကိုလူရင်း။

- ၅၅။ ကြံကြောက်၊ လှည်းအောက်မအိပ်နှင့်။
- ၅၆။ ကြိသာအစဉ်ချိုသည်၊ လူအစဉ်မချိုနိုင်။
- ၅၇။ ကြောင်ပုစွန်စား၊ ကြွပ်ကြွပ်ဝါး။
- ၅၈။ ကြောင်လက်သည်းဝှက်။
- ၅၉။ ကြောင်အို၊ ကြွက်မလေး။
- ၆၀။ ကြက်ကန်းဆန်အိုးတိုး။
- ၆၁။ ကြက်ခေါင်းဆိတ် မခံ။
- ၆၂။ ကြက်တူရွေးကတော်တော်၊ မယ်ဘော်ကသဲ။
- ၆၃။ ကြက်မတွန်လို့၊ မိုးမလင်း။
- ၆၄။ ကြက်မှာအရိုး၊ လူမှာအမျိုး။
- ၆၅။ ကြက်ဖတွန်မှ မိုးလင်းသည်။
- ၆၆။ ကြက်ဥအရောင်၊ တိမ်တောင်သဖွယ်၊ မင်းရေးကျယ်။
- ၆၇။ ကြောက်တတ်၊ ဝန်ကင်း။
- ၆၈။ ကြောက်ပါသည်ဆို၊ ကြောင်ကလေးနှင့်တို့။
- ၆၉။ ကြောက်မွေးပါ၊ ဇာဂနာနှင့်နုတ်။
- ၇၀။ ကြောက်မှန်းသိ၊ ဖြဲခြောက်။
- ၇၁။ ကြောက်ရင်လွဲ၊ ရဲမှမင်းဖြစ်။
- ၇၂။ ကြွေတစ်လှည့်၊ ကြက်တစ်ခုန်။
- ၇၃။ ကြွက်မနိုင်၊ ကျီမီးနှင့်ရှိ။
- ၇၄။ ကြမ်းပေါက်ကျံလျှင် နုတ်၍ရသည်။ စကားကျံက နုတ်၍မရ။
- ၇၅။ ကျ မကောက်၊ ပျောက် မရှာ။
- ၇၆။ ကျားကိုက်ပါတယ်ဆို၊ နာတာရှည်လားမေး။
- ၇၇။ ကျားကြီးက ခြေရာကြီးသည်။

- ၇၈။ ကျားကြောက်လို့ ရှင်ကြီးကိုး၊ ရှင်ကြီးက ကျားထက်ဆိုး။
- ၇၉။ ကျားချင် ကျား၊ မီးယပ်ပဲ။
- ၈၀။ ကျားရဲရာ၊ ကြမ္မာမရိုးသာ။
- ၈၁။ ကျားလည်းကြောက်ရ၊ ကျားချေးလည်းကြောက်ရ။
- ၈၂။ ကျားသနားမှ၊ နွားချမ်းသာသည်။
- ၈၃။ ကျားမြီး ဆွဲမိသလို။
- ၈၄။ ကျေးဇူးမတင် လင်မရ။
- ၈၅။ ကျေးဇူးရှိမှ ကျေးစွပ်သည်။
- ၈၆။ ကျီးကန်းသူကောင်းမြောက်၊ ချေးခြောက်ကောက်စား။
- ၈၇။ ကျီးကန်းတောင်းမှောက်။
- ၈၈။ ကျီးကိုဘုတ်ရိုသေမှ၊ ဘုတ်ကိုကျီးရိုသေ။
- ၈၉။ ကျီးကြည့် ကြောင်ကြည့်။
- ၉၀။ ကျီးလန့်စာစား။
- ၉၁။ ကျူပင်ခုတ် ကျူငုတ်မကျန်ရ။
- ၉၂။ ကျိုးကြောင်းမြင်သိ၊ ပညာရှိ။
- ၉၃။ ကြိုးစားက၊ ဘုရားဖြစ်နိုင်သည်။
- ၉၄။ ကျွေးကားကျွေး၏ မဝ။
- ၉၅။ ကျွန်ယုံတစ်ဖက်ကန်း၊ သားသမီးယုံ စုံလုံးကန်း။
- ၉၆။ ကျွန်ဝယ်ရာ၊ အဆစ်ပါ။
- ၉၇။ ကျွန်းကိုင်းမှီ၊ ကိုင်းကျွန်းမှီ။
- ၉၈။ ကျွဲချိုလိမ်၊ လူနံပိန်။
- ၉၉။ ကျွဲနှစ်ကောင်ခတ်ရာ၊ မြေစာပင်မခံနိုင်။
- ၁၀၀။ ကျွဲပါး စောင်းတီး။

- ၁၀၁။ ကျောချမှ ဓားပြမှန်းသိ။
- ၁၀၂။ ကျော်တော့လှေသူကြီး၊ ညားတော့ လှေထိုးသား။
- ၁၀၃။ ကျော်မကောင်း၊ ကြားမကောင်း။
- ၁၀၄။ ကျွမ်းကျင်ရာ လိမ္မာ။

(၁) အက္ခရာနှင့်အစပြုသော စကားပုံများ

- ၁။ ခရာစေ့၊ တွင်းချ။
- ၂။ ခရီးတွင်လို့၊ ရွာစဉ်မသိ။
- ၃။ ခရီးသွား၊ ဟန်လွဲ။
- ၄။ ခရု ခေါင်းတောင်းကျိုက်ဖမ်းသည်။
- ၅။ ခရုမှာလည်း အဆန်နဲ့၊ လူမှာလည်း အကြိနဲ့။
- ၆။ ခရောင်းတော၊ လှည်းကြမ်းမောင်းသလို။
- ၇။ ခရမ်းသီးပိန်၊ ဓားတုံး။
- ၈။ ခလုတ်ထိမှ၊ အမိတ။
- ၉။ ခင်ရာဆွေမျိုး၊ မြိန်ရာဟင်းကောင်း။
- ၁၀။ ခတ်ကွင်းကြီးပြင်တာနဲ့၊ ရွာသစ်ကြီးရောက်။
- ၁၁။ ခပ်သာခပ်သည်၊ ရေမပါ။
- ၁၂။ ခုစာကလေးကြော်၊ ခုဆီထမင်း။
- ၁၃။ ခုတစ်မျိုး၊ တော်တော်ကြာတစ်မျိုး။
- ၁၄။ ခုရှုပ်မှနောင်ရှင်း။
- ၁၅။ ခုတ်ရာတလွဲ ရှုရာတခြား။
- ၁၆။ ခဲလေသမျှ၊ သဲရေကျ။
- ၁၇။ ခဲမှန်ဖူးသည့်၊ စာသူငယ်လို။

- ၁၈။ ခိုးစားခွေးဟောင်၊ လုပ်စားမိုးခေါင်။
- ၁၉။ ခိုးချင်ရာပျာလို့၊ လက်နှေးရာချာလို့။
- ၂၀။ ခွေးမှာနှာရောင်၊ ကြောင်မှာနဖူး။
- ၂၁။ ခွေးပုရန်လို့၊ လူပုစိတ်တို့။
- ၂၂။ ခွေးရူးကောင်းစား၊ တစ်မွန်းတည့်။
- ၂၃။ ခွေးရူးနှင့်ခွေးကောင်းကိုက်၊ ခွေးကောင်းနားရွက်ပြတ်။
- ၂၄။ ခွေးလေးအရောဝင်၊ ပါးလျက်နားလျက်။
- ၂၅။ ခွေးလှေးခုန်လို့၊ ဖုန်မထဘူး။
- ၂၆။ ခွေးဝမ်းသာအောင်၊ လေလည်ပြသည်။
- ၂၇။ ခွေးသုန် ချေးကုန်နည်း။
- ၂၈။ ခွေးမြီးကောက်၊ ကျည်တောက်စွပ်။
- ၂၉။ ခွေးအိုကြီး၊ လက်ပေးသင်။
- ၃၀။ ချေအီး ချေလန့်(ဂျီ)။
- ၃၁။ ချေးထဲကလောက်၊ ချေးထဲမှာပျော်။
- ၃၂။ ချေးယိုခါနီးမှ၊ ချေးကတွင်းပေါက်ရှာ။
- ၃၃။ ချေးခြောက်ရေနှူး။
- ၃၄။ ချေးလည်းစားသေး၊ ချေးယိုသူလည်းဟောင်သေး။
- ၃၅။ ချေးကိုခွေးနိုင်သလို။
- ၃၆။ ချော့ချည်တစ်ခါ၊ ခြောက်ချည်တစ်လှည့်။
- ၃၇။ ချက်ဆို၊ နားခွက်ကမီးတောက်။
- ၃၈။ ချော်လဲရောထိုင်။
- ၃၉။ ချောင်းကိုပစ်၍ မြစ်ကိုရှာ၊ ရေသာများ၍ ငါးမတွေ့။
- ၄၀။ ခြောက်တိုင်းလည်း မကြောက်နှင့်၊ မြောက်တိုင်းလည်း

မမြောက်နှင့်။

- ၄၁။ ချင်းလက်၊ ကျောက်ကောင်းရောက်။
- ၄၂။ ချင်းအိမ်၊ ကျွန်ဖြစ်။
- ၄၃။ ချဉ်ချဉ်တူးတူး၊ မူးပြီးရော။
- ၄၄။ ချဉ်သီးနှင့်ဆားအတူထား၊ ချဉ်သီးဆားစော်နံ။
- ၄၅။ ချီးမွမ်းခုနစ်ရက်၊ ကဲ့ရဲ့ခုနစ်ရက်။
- ၄၆။ ချီးမွမ်းတပည့်၊ ကဲ့ရဲ့ဆရာ။
- ၄၇။ ချစ်စခင်စကြင်နာစ၊ ကြားလေသွေး ဝေးသည်ထင်။
- ၄၈။ ချစ်စရှည်စေ၊ မုန်းစတိုစေ။
- ၄၉။ ချစ်တုန်းခင်တုန်း၊ တပြုံးပြုံး။
- ၅၀။ ချစ်လုံးလုံး၊ မုန်းလျားလျား။
- ၅၁။ ချွေတာစုဆောင်း၊ သူဌေးလောင်း။
- ၅၂။ ချွေမှ ရံသည်။
- ၅၃။ ချိန်တော့မိုး၊ ထိုးတော့မြေကြီး။
- ၅၄။ ချိန်းသာချိန်းသည်၊ မရွာပါ။
- ၅၅။ ချိုတစ်တောင်ပြည့်မှ၊ အမောသင့်။
- ၅၆။ ချိုတယ်လူးအိမ်ဦးမှာချည်၊ ဥစ္စာတည်။
- ၅၇။ ချိုသွေးသပ၊ တမြမြ။
- ၅၈။ ချိုးမွန်းမသိ၊ ခါမွန်းမသိ။
- ၅၉။ ချုံတိုး၊ ပုဆိုးစုတ်။
- ၆၀။ ချုံအကျိုး၊ ယုန်သိ။
- ၆၁။ ခြကို ပုံပြု၊ ပျားကိုတု။
- ၆၂။ ခြံစည်းရိုးပေါ်၊ ခွထိုင်သလို။

- ၆၃။ ခြံဝင်၊ နွားပါမှ။
- ၆၄။ ခြင်္သေ့မှန်၊ လည်ဆံသက်သေပြ။
- ၆၅။ ခြင်းကြားကြီးနဲ့၊ ရေကိုယူ။
- ၆၆။ ခြေရာလည်းပျောက်၊ ရေလည်းနောက်။

(ဂ) အက္ခရာနှင့်အစပြုသော စကားပုံများ

- ၁။ ဂါထာပေး၊ တေးဖြစ်။
- ၂။ ဂါထာဟူက၊ ဥံ့ပါမှ။
- ၃။ ဂေါဏမံသံလည်းမစားနှင့်၊ ကောဓခြေ၍လည်းမပွားနှင့်။
- ၄။ ဂေါဏေဏ၊ ဂေါဏော။
- ၅။ ကုပ်ကောင်းလို့၊ ဓားတောင်းသည်။
- ၆။ ဂုဏ်မလိုမှ၊ ဂုဏ်ပိုရသည်။
- ၇။ ဂုဏ်လိုမှ၊ ဂုဏ်ပြုရသည်။
- ၈။ ဝွေး(ခွေး)တောက်သရက်ရော၍ယှက်က၊ သရက်ပင်မင်းသီးချိုကင်း။

(င) အက္ခရာနှင့်အစပြုသော စကားပုံများ

- ၁။ ငကန်းသေ၊ ငစွေပေါ်လိမ့်။
- ၂။ ငါးပိဖုတ်မျက်နှာသာပေး၊ ရွှေရေးပန်းကန်တက်။
- ၃။ ငါးပိဖြစ်ပြီးမှ၊ အမြီးမနှုန်းချင်နှင့်။
- ၄။ ငါးပိရှိအကောင်ကောင်၊ အစရှိအနောင်နောင်။
- ၅။ ငရုတ်သီးထဲကပိုး၊ အစပ်မျိုးမကြောက်။
- ၆။ ငါနှင့်သာငါ၊ နှိုင်းစရာ။

- ၇။ ငါ့လှေငါထိုး၊ ပဲခူးရောက်ရောက်။
- ၈။ ငါ့လူသူဘက်သား။
- ၉။ ငါ့မြင်းငါစိုင်း၊ စစ်ကိုင်းရောက်ရောက်။
- ၁၀။ ငါးစိမ်းမြင် ငါးကင်ပစ်။
- ၁၁။ ငါးတကာချေး၊ ပုစွန်ဆိတ်ခေါင်းပုံ။
- ၁၂။ ငါးတုလို့ ခရပွက် အိုင်ပျက်။
- ၁၃။ ငါးခုံးမတစ်ကောင်ကြောင့်၊ တစ်လှေလုံးပုပ်။
- ၁၄။ ငါးပွက်ရာ ငါးစာချ။
- ၁၅။ ငါးဖယ်က ပြောင်းပြန်။
- ၁၆။ ငါးရိုးမျက်၊ လက်တို့။
- ၁၇။ ငါးသိုင်းများတော့၊ ဟင်းဟုန်။
- ၁၈။ ငါးကျည်းရတော့အတူတူ၊ ငါးခုရတော့ခွဲခြမ်းခွဲခြမ်း။
- ၁၉။ ငါးကြင်းဆီနှင့်၊ ငါးကြင်းသားကြော်။
- ၂၀။ ငါးပျံတစ်လှည့်၊ ဗုံလုံတစ်လှည့်။
- ၂၁။ ငွေတစ်မတ်နှင့် ငါးကြင်းခေါင်းကိုင်။
- ၂၂။ ငွေမရှိက၊ ကတိမတည်။
- ၂၃။ ငွေအကဲ၊ ပန်းပဲသိ။
- ၂၄။ ငယ်သာငယ်၊ အမယ်ပဉ္စင်းအစ်မ။
- ၂၅။ ငုံးဆူ လူမသိ။
- ၂၆။ ငုံးခြေတစ်ချောင်း၊ မစားကောင်း။
- ၂၇။ ငိုချင်လျက် လက်တို့သည်။
- ၂၈။ ငိုအားထက် ရယ်အားသန်။
- ၂၉။ ငုပ်မိသဲတိုင်၊ တက်နိုင်ဖျားရောက်။

- ၃၀။ ငှက်တစ်ကောင်၊ မြားတစ်စင်း။
- ၃၁။ ငှက်တို့မည်သည်၊ ပျံရင်းသေ။ လူတို့မည်သည် ကြိရင်းသေ။
- ၃၂။ ငှက်မသိတော့ ဆက်ရက် ချိုးထင်။

(စ) အက္ခရာနှင့်အစပြုသော စကားပုံများ

- ၁။ စကား စကားပြောပါများ စကားထဲက ဇာတိပြု။
- ၂။ စကားဆို၊ တောင်လိုမမောက်နှင့်။
- ၃။ စကားဆိုသော် မတင်းနှင့်။
- ၄။ စကားကျံသော် နုတ်၍မရ။
- ၅။ စကားချိုစေ၊ သူလိုစေ။
- ၆။ စကားနောက်၊ တရားပါ။
- ၇။ စကားများ အမှားပါ။
- ၈။ စပါးကြီးမြွေကို လင်းမြွေမပတ်ချင်နှင့်။
- ၉။ စဖိုအုတ်၊ ရွှေသုတ်စီ။
- ၁၀။ စာမတတ်၊ လမ်းမှာဖတ်။
- ၁၁။ စားရက်ကြုံ၊ မုတ်ဆိတ်ပျားစွဲ။
- ၁၂။ စားရမှာလည်း သဲနှင့်ရှပ်ရှပ်၊ ပစ်ရမှာလည်း ဆီနှင့် ဝင်းဝင်း။
- ၁၃။ စေသည့်ကျွန်၊ ထွန်သည့်နွား။
- ၁၄။ စိတ်ထားတတ်မှ မြတ်သည်။
- ၁၅။ စိတ်မဆိုးဘူး၊ ကျွဲမြီးတို။
- ၁၆။ စိတ်သာရှင်စော၊ ဘုရားဟော။
- ၁၇။ စိန်ကောင်း ကျောက်ကောင်းရောင်းရာ ဆေးရိုးသည် ကန့်လန့်။

- ၁၈။ စိန်နားအကပ်အရောင်ကြောင့် ပါးပြောင်သည်။
- ၁၉။ စစ်မရောက်ခင်၊ မြားကုန်။
- ၂၀။ စစ်ရောက်မှ မြားချွန်။
- ၂၁။ စုဖန်များ ပျားလဘို့ဖြစ်။
- ၂၂။ စုဠလိပ် ရေထဲလွတ်သလို။
- ၂၃။ စူးနေရာစူး၊ ဆောက်နေရာဆောက်။
- ၂၄။ စိုစိုနှင့်နံတဲ့ ကြောင်ချေး။
- ၂၅။ စိုပြီးသောလက် မခြောက်စေနှင့်။
- ၂၆။ စိုင်ကော်လို့ ခြုံပေါ်ရောက်။
- ၂၇။ စောင်ခြုံထဲက လက်သီးပြ။
- ၂၈။ စောင်ခြုံ၍မလုံ မေတ္တာခြုံမှလုံသည်။
- ၂၉။ စည်းကမ်းဟူသည်၊ လူ့တန်ဖိုး။
- ၃၀။ စည်းလုံးညီညာ၊ အောင်ကြောင်းဖြာ။

(ဆ) ဒက္ခရာနှင့်အစပြုသော စကားပုံများ

- ၁။ ဆရာကာပြန် အာခေါင်လှံစူး။
- ၂။ ဆရာမပြ ငါးပိဖုတ်မှ နည်းမကျ။
- ၃။ ဆရာများတော့ သားသေ။
- ၄။ ဆင်ကန်း တောတိုး။
- ၅။ ဆင်ခေါင်း ခွေးမချီနိုင်။
- ၆။ ဆင်ကျီစားရာ ဆိတ်မခံသာ။
- ၇။ ဆင်ပါးစပ်၊ နှမ်းပက်။
- ၈။ ဆင်ပိန်၊ ကျဲလောက်။

- ၉။ ဆင်ပြောင်ကြီး အမြီးကျမှတစ်။
- ၁၀။ ဆင်ဖြူတော်မှီ၊ ကြံစုပ်။
- ၁၁။ ဆင်ဖြူမျက်နှာ၊ ဆင်မည်းမကြည့်ဝံ့။
- ၁၂။ ဆင်မှာတော့ ကျင်ငယ်၊ ယင်မှာတော့ ပင်လယ်။
- ၁၃။ ဆင်ဝှေ့ ရန်ရှောင်။
- ၁၄။ ဆင်သေ၊ ဆိတ်ရေဖုံးလို့မရ။
- ၁၅။ ဆင်သတ် အရပ်ဝေ။
- ၁၆။ ဆင်အိပ်ရာ၊ ဆိတ်လာနှိုး။
- ၁၇။ ဆင်းရဲတစ်ခါ ချမ်းသာတစ်လှည့်။
- ၁၈။ ဆင်းရဲလေလေ သံဝေရရ။
- ၁၉။ ဆပ်ပြာကောင်း၍ ခေါင်းပေါင်းဖြူ။
- ၂၀။ ဆေးစက်ကျရာ၊ အရပ်ထင်။
- ၂၁။ ဆေးမူးထုံးပေါက်၊ နှစ်မှုရောက်။
- ၂၂။ ဆန်ကောလောက်မှ၊ ဇောက်မနက်။
- ၂၃။ ဆန်ကုန် မြေလေး။
- ၂၄။ ဆန်ခိုးမမိ၊ ဖွဲခိုးမိ။
- ၂၅။ ဆန်ပေးမှ ဆေးရ။
- ၂၆။ ဆန်မရှိဘဲ အစားကြီး။
- ၂၇။ ဆန်ရင်း နာနာဖွပ်။
- ၂၈။ ဆန်ဖြူ ဆန်ကောင်း ထောင်းမှသိ။
- ၂၉။ ဆံထုံးထုံးတတ် ဆီစိုက်ရ။
- ၃၀။ ဆီးဆူး ဆီးချွန်၊ ခံဆူးခံချွန်။
- ၃၁။ ဆောက်ဖြစ်မှ ကျောင်းတကာ။

- ၃၂။ ဆိုခဲစေ မြီစေ။
- ၃၃။ ဆိုလေကဲလေ မန်းလေပြီလေ။
- ၃၄။ ဆိုလွယ်စေ ပြယ်စေ။
- ၃၅။ ဆိုးကောင်းမြင်သိ ပညာရှိ။
- ၃၆။ ဆွေကောင်းတော့ တစ်စလယ်၊ မျိုးကြွယ်တော့ တစ်စလောင်း။
- ၃၇။ ဆွမ်းခံရင်း ငှက်သင့်။
- ၃၈။ ဆွမ်းဆန်ထဲ ကြွက်ချေးရော။

(ဇ) အက္ခရာနှင့်အစပြုသော စကားပုံများ

- ၁။ ဇာတ်တူသားစား၍ ဟင်္သာကိုးသောင်းပျက်သည်။
- ၂။ ဇွဲရှိမှ အောင်နိုင်သည်။

(ည) အက္ခရာနှင့်အစပြုသော စကားပုံများ

- ၁။ ညီညာမှ ပြည်သာသည်။
- ၂။ ညီညွတ်ခြင်းသည် အင်အား။
- ၃။ ညောင်မြစ်တူး ပုတ်သင်ဥပေါ်သည်။
- ၄။ ညောင်ဦးကမ်းပါးပြို စမ္မာနဂိုက နွားမပေါင်ကျိုး။

(တ) အက္ခရာနှင့်အစပြုသော စကားပုံများ

- ၁။ တစ်ကျောင်းတစ်ဂါထာ တစ်ရွာတစ်ပုဒ်ဆန်း။
- ၂။ တစ်ခါဆက်ဆံ ဆယ်ခါလန်။
- ၃။ တစ်ခါလာလည်း မဲပြာပုဆိုး။

- ၄။ တစ်ခါသေဖူး ပျဉ်ဖိုးနားလည်။
- ၅။ တစ်ချက်ခုတ် နှစ်ချက်ပြတ်။
- ၆။ တစ်တက်စားလည်း ကြက်သွန်၊ နှစ်တက်စားလည်း ကြက်သွန်။
- ၇။ တစ်နေ့တစ်လံ ပုဂံ ဘယ်ပြေးမလဲ။
- ၈။ တစ်နေ့လုံး ကတော်ပေတဲ့ ဥတော့တစ်လုံးပါ။
- ၉။ တစ်နွယ်ငင် တစ်စင်ပါ။
- ၁၀။ တပည့်မကောင်း ဆရာခေါင်း။
- ၁၁။ တပည့်လိမ္မာ ဆရာအာပတ်လွတ်။
- ၁၂။ တစ်မိုးလုံး ဖျောက်ဆိပ်။
- ၁၃။ တစ်ယောက်ကောင်းက တစ်သောင်းမိုလ်ခြေ ညက်ညက်ကြေ။
- ၁၄။ တရားတတ်၏၊ မဖြောင့်။
- ၁၅။ တရားရှာကိုယ်မှာတွေ့။
- ၁၆။ တစ်ရွာပြောင်းမှ သူကောင်းဖြစ်။
- ၁၇။ တစ်ရွာမပြောင်း သူကောင်းမဖြစ်။
- ၁၈။ တရုတ်ပြည် အပ်ရောင်း။
- ၁၉။ တစ်ရေးနိုးသော် အကြံပေါ်။
- ၂၀။ တစ်လင်နေပွေးနဲ့ တစ်လင်နေကြွေးနဲ့။
- ၂၁။ တစ်သက်လုံးစားသည့်အစာ သံပရာတစ်ခြမ်းနဲ့ခြေ။
- ၂၂။ တစ်သက်လုံးဖုံးသမျှ ကုန်းခါမှပေါ်။
- ၂၃။ တောစကား တောပျောက်။
- ၂၄။ တောဆင် ခမည်းပေးသလို။

- ၂၅။ တောတိုင်းမှာ စန္ဒကူးမရှိ။
- ၂၆။ တောမီးလောင် တောကြောင်လက်ခမောင်းခတ်။
- ၂၇။ တောသစ်ပွင့်ကိုလိုသော် တောသစ်ကိုင်းနှင့်ချူ။
- ၂၈။ တောင်ကြီးတော့ ဖဝါးအောက်။
- ၂၉။ တောင်တိုင်းမှာ ပတ္တမြားမရှိ။
- ၃၀။ တောင်လဲရာ မြက်ပြတ်။
- ၃၁။ တောင်းဆိုး ပလုံးဆိုး ပစ်ရိုးထုံးစံရှိ၊ သားဆိုးသမီးဆိုး ပစ်ရိုးမရှိ။
- ၃၂။ တောင်းမှာအကွပ်၊ လူမှာအဝတ်။
- ၃၃။ တောက်မည့်မီးခဲ စဖိုမှာရဲရဲ။
- ၃၄။ တန်ဆေး လွန်ဘေး။
- ၃၅။ တန်ဆောင်မုန်း သောင်က(ခေါင်း)တုံးမအိပ်နှင့်။
- ၃၆။ တန်ဖိုးထက် လက်ခကြီး။
- ၃၇။ တံငါနားနီး တံငါ၊ မုဆိုးနားနီး မုဆိုး။
- ၃၈။ တံလျှပ်ကို ရေထင်သည်။
- ၃၉။ တိတ်တိတ်နေ ထောင်တန်၏။
- ၄၀။ တုံးဆိုတိုက်၊ ကျားဆိုတိုက်။
- ၄၁။ တုံးတိုက်တိုက် ကျားကိုက်ကိုက်။
- ၄၂။ တုံးအောက်ကဖား ပြားပြီးသား။

(ထ) အက္ခရာနှင့်အစပြုသော စကားပုံများ

- ၁။ ထမနဲအိုးကွဲ ရွှေစည်းခုံဘုရားလှူ။
- ၂။ ထမင်းရေပူလာ လျှာလွဲ။

- ၃။ ထမင်းအကုန်စား၊ စကားအကုန်မပြောနှင့်။
- ၄။ ထမင်းကြမ်းက အငွေထွက်သည်။
- ၅။ ထမင်းကြမ်းခဲ ပြခေါ် လိုက်လာသည်။
- ၆။ ထောင်တန်သည့်စကား ရယ်လျှင်ပေါ့။
- ၇။ ထင်တိုင်းလည်း မဆိုနှင့်၊ ဝင်တိုင်းလည်း မမျိုနှင့်။
- ၈။ ထင်ပေါ်မှ စင်တော်က ကောက်သည်။
- ၉။ ထင်သာထင် မဝင်ဘူး ကျောင်းအမ။
- ၁၀။ ထင်းပေါက်ခိုင်းရာ လျှာနာနှင့်ထိုး။
- ၁၁။ ထိုးမည့်ဆင် နောက်တစ်လှမ်းဆုတ်။
- ၁၂။ ထိုင်နေအကောင်းသား ထသွားမှ ကျိုးမှန်းသိ။
- ၁၃။ ထန်းရည်မူး ကျွဲခိုးပေါ်။
- ၁၄။ ထင်းသမားစားဖို့ ထန်းနို့ကထွက်သည်။
- ၁၅။ ထန်းသီးကျွေ့ခိုက် ကျိုးနင်းခိုက်။
- ၁၆။ ထုသည့် ဥသျှစ်လည်းကွဲ၊ ခံသည့်ဥသျှစ်လည်းကွဲ။

(၃) အက္ခရာနှင့်အစပြုသော စကားပုံများ

- ၁။ ဒါနနှင့်သီလမပါ သေခါမှသိ။
- ၂။ ဒီပုတ်ထဲက ဒီပဲသာ။
- ၃။ ဒေါသရှေ့ထား မှားတတ်သည်။
- ၄။ ဒုက္ခကိုအရင်းတည်မှ သုခရမည်။
- ၅။ ဒူးနေရာဒူး။ တော်နေရာတော်။
- ၆။ ဒူးလောက်တင်မှ ရင်လောက်ကျသည်။
- ၇။ ဒေါင်းမှာအက ဆောင်းမှာည။

(ဓ) အက္ခရာနှင့်အစပြုသော စကားပုံများ

- ၁။ ဓားကိုဖျက် ဝါးမျက်။
- ၂။ ဓားခုတ်ရာ လက်လျှို။
- ၃။ ဓားမနောက်ပိတ်ခွေး။
- ၄။ ဓားလဲနှင့် ဆားလဲ။
- ၅။ ဓားသွားထက် ကလောင်သွားထက်။

(န) အက္ခရာနှင့်အစပြုသော စကားပုံများ

- ၁။ နဂိုတုန်၊ မီးလှုံ၍မပျောက်။
- ၂။ နဂိုရှိမှ နဂိုင်းထွက်သည်။
- ၃။ နာဖျားလို့မသေ ဝါကြွားလို့သေ။
- ၄။ နာလည်းနာသေး နံလည်းနံသေး။
- ၅။ နေတော့ပျဉ်ထောင် စားတော့ချဉ်ပေါင်။
- ၆။ နေမြင့်လေ အရူးရင့်လေ။
- ၇။ နေသာသပ လေညှာက။
- ၈။ နေသေးသပ ချုံထဲက၊ ချိုသွေးသပ တမြမြ။
- ၉။ နောက်မှမွေးသူက မိဦးမှည့်သည်။
- ၁၀။ နည်းနည်းပြော များများနားထောင်။
- ၁၁။ နည်းရောင်း များရောင်းတောင်းပြည့်။
- ၁၂။ နူးရာဝဲစွဲ လဲရာသူခိုးထောင်း။
- ၁၃။ နှုတ်ကောင်းလျှင် ပြည်စိုးသည်။
- ၁၄။ နှုတ်ကြောင့်သေ လက်ကြောင့်ကြေ။
- ၁၅။ နှုတ်ခမ်းပဲ့ချင်း မီးမှုတ်လို့ မတောက်နိုင်။

မြန်မာ့လက်စွဲ

- ၁၆။ နှုတ်ချို သျှိုတစ်ပါး။
- ၁၇။ နှုတ်တစ်ရာ စာတစ်လုံး။
- ၁၈။ နှိုင်းနှိုင်းချိန်ချိန် သုခမိန်။
- ၁၉။ နွားကွဲ ကျားကိုက်သည်။
- ၂၀။ နွားပိန်ထူ လူရေ့။
- ၂၁။ နွားပျိုသန်လှ နွားအိုပေါင်ကျိုး။
- ၂၂။ နွားပြာကြီးအကြောင်းသိ သရေတောင်မကိုင်ဘူး။
- ၂၃။ နွားရှေ့ ထွန်ကျူး။
- ၂၄။ နှစ်တုံးကုန်မှ မစင်မှန်းသိ။
- ၂၅။ နှလုံးကောင်း ဝန်ကြီး။
- ၂၆။ နှမလင်နေ မောင်ဖင်ကျိန်း။
- ၂၇။ နှီးကောင်း ဖျာမတန်။

(ပ) အက္ခရာနှင့်အစပြုသော စကားပုံများ

- ၁။ ပညာကားရှေ့ ဥစ္စာကားနောက်။
- ၂။ ပညာမဲ့ဘိ ဉာဏ်မရှိ။
- ၃။ ပညာမျိုးသာ ကိုယ့်ဥစ္စာ။
- ၄။ ပညာရဲရင့် ပွဲလယ်တင့်။
- ၅။ ပညာရှိမှ လူရာဝင်။
- ၆။ ပညာရှိ သတိဖြစ်ခဲ့။
- ၇။ ပညာရှိအမျက် ပြင်မထွက်။
- ၈။ ပညာရှာ ပမာသူဖုန်းစား။
- ၉။ ပညာရွှေအိုး လူမခိုး။

- ၁၀။ ပညာလို အိုသည်မရှိ။
- ၁၁။ ပညာအရောင် ထွန်းလင်းပြောင်။
- ၁၂။ ပညတ်သွားရာ ဓာတ်သက်ပါ။
- ၁၃။ ပေတစ်သီး ကျီးတစ်သား။
- ၁၄။ ပေဖြစ်လျှင်ခံ တူဖြစ်လျှင်နှံ။
- ၁၅။ ပေးကားပေး၏။ မရ။
- ၁၆။ ပေးကမ်းခြင်းသည် အောင်မြင်၏။
- ၁၇။ ပေါ့စေလိုလို့ ကြောင်ရုပ်ထိုး၊ ဆေးအတွက်လေး။
- ၁၈။ ပဲကြီးရေစိမ် အချိန်တန်ပွ။
- ၁၉။ ပိလောပင် ပက်ကျိတက်သလို။
- ၂၀။ ပုဆိုးခြုံထဲက လက်သီးပြ။
- ၂၁။ ပုဆိုးမရှိသူက လုံအောင်ထိုင်ခိုင်း။
- ၂၂။ ပုံမဟုတ် ပတ်မဟုတ်။
- ၂၃။ ပိုးပေါင်ရှိက ကျစ်စာကိုကြံ။
- ၂၄။ ပိုးသာကုန် မောင်ပုံစောင်းမတတ်။
- ၂၅။ ပန်းကောင်း အညွန့်ကျိုး။
- ၂၆။ ပန်းညိုမျိုး ချိုးလေစည်လေ။
- ၂၇။ ပန်းထိမ်မတတ်ခင် ရွှေခိုးသင်။
- ၂၈။ ပန်းပဲသူကြီး မီးပူမကင်းနိုင်။
- ၂၉။ ပတ္တမြားမှန် နွံမှာနစ်စေတော့။
- ၃၀။ ပေါက်သည့်နဖူး မထူးတော့။
- ၃၁။ ပုဂ္ဂိုလ်ခင်မှ တရားမင်သည်။
- ၃၂။ ပျားကိုပုံပြု ခြလိုစု။

- ၃၃။ ပျားတစ်စက်ကြောင့် ပြည်ပျက်သည်။
- ၃၄။ ပျားရည်နှင့်ဝမ်းချသည်။
- ၃၅။ ပျားသာအစဉ်ချိုသည်၊ လူအစဉ်မချိုနိုင်။
- ၃၆။ ပျံလေသည်ငှက်ခါး နားခါမှသိ။
- ၃၇။ ပျက်အစဉ် ပြင်ခဏ။
- ၃၈။ ပြောသံကြားနှင့် တရားနာ။
- ၃၉။ ပြဒါးတစ်လမ်း သံတစ်လမ်း။
- ၄၀။ ပြည်ပန်းညို ချိုချင်လျက် ဆားကဖျက်သည်။

(၆) အက္ခရာနှင့်အစပြုသော စကားပုံများ

- ၁။ ဖားတုလို့ ခရုခုန်။
- ၂။ ဖွဲကိုထောင်း၍ ဆန်ကောင်းမရ။
- ၃။ ဖွတ်ကျောပြာစု ခရုဆန်ကျွတ်။
- ၄။ ဖွပ်တိုင်းလည်းမဖြူ၊ ခပ်တိုင်းလည်း မပြည့်။
- ၅။ ဖွတ်ထွက်မှ တောင်ပို့မှန်းသိ။
- ၆။ ဖွတ်မရ ဓားမဆုံး။
- ၇။ ဖွပ်လေ ညစ်လေ။
- ၈။ ဖွတ်မြီးနဲ့ ဖွတ်ချည်။
- ၉။ ဖိုးသူတော် မျက်စိလည်လေ ဆန်ရလေ။
- ၁၀။ ဖိုးသူတော်လဲတော့ တောင်ဝှေးမထူနိုင်။
- ၁၁။ ဖောင်စီးရင်း ရေငတ်သည်။

(ဝ) အက္ခရာနှင့်အစပြုသော စကားပုံများ

- ၁။ ဗ(မြန်)မာစော ရှမ်းတောကအပြန်
- ၂။ ဗူး(ဘူး)ကောင်းမှ စင်ခံ။
- ၃။ ဗူး(ဘူး)ဆို ဖရုံမသီးဘူး။
- ၄။ ဗူး(ဘူး)တစ်ရာအပေါက်ပိတ်နိုင်သည်။ လူ့ပါးစပ် တစ်ပေါက် မပိတ်နိုင်။
- ၅။ ဗူး(ဘူး)တောင်း မြုပ်လို့ စောင်းခြမ်းပေါ်။
- ၆။ ဗူး(ဘူး)ထဲက ရေပါသွားသည်။
- ၇။ ဗူး(ဘူး)ပေါ်သလို ပေါ်သည်။
- ၈။ ဗူး(ဘူး)လေးရာ ဖရုံဆင့်။
- ၉။ ဗူး(ဘူး)လုံး နားမထွင်း။
- ၁၀။ ဗူး(ဘူး)သီးမှ အရီးတော်။
- ၁၁။ ဗုံမဟုတ် ပတ်မဟုတ်။
- ၁၂။ ဗုံ(ပုံ)လုံတစ်လှည့် ငါးပျံတစ်လှည့်။
- ၁၃။ ဗိုလ်နေမြဲ ကျားနေမြဲ။
- ၁၄။ ဗိုင်းကောင်း ကျောက်ဖိ။
- ၁၅။ ဗန္ဓုရသရက်သီး ပိုးချက်က မကင်းနိုင်။
- ၁၆။ ဗောင်းတော်ညိုတ် စိတ်တော်သိ။
- ၁၇။ ဗျိုင်းမှန်လျှင် ခြေစိမ်းသည်။

(ဘ) အက္ခရာနှင့်အစပြုသော စကားပုံများ

- ၁။ ဘယ်သူမပြု မိမိမှု။
- ၂။ ဘယ်သူသေသေ ငတေမာပြီးရော။

- ၃။ ဘုရားတောင်မှ အမှီရှိမှပွင့်သည်။
- ၄။ ဘုရားပြီး ငြမ်းဖျက်။
- ၅။ ဘုရားလည်းဖူး လိပ်ဥလည်းတူး။
- ၆။ ဘုန်းကြီးစာချ မိကျောင်းမင်းရေကင်းပြ။
- ၇။ ဘုန်းကြီးကတော့ ပေးလားကမ်းလား၊ ဒကာမကျတော့ မူးတင်းပဲတင်း။
- ၈။ ဘုန်းကြီးအမှု ရွာပတ်။

(မ) အက္ခရာနှင့်အစပြုသော စကားပုံများ

- ၁။ မကတတ်တော့ ဖျာအပြစ်တင်။
- ၂။ မစားရတဲ့အမဲ သဲနှင့်ပက်သည်။
- ၃။ မစားရက် လောက်တက်။
- ၄။ မစင်ရင်ဆေး မသိရင်မေး။
- ၅။ မစွမ်းရင်းကလည်းရှိ ကန်စွန်းခင်းကလည်းငြိ။
- ၆။ မတည့် အတူနေ။
- ၇။ မထိုင်ခင် ခြေဆင်း။
- ၈။ မပူလိုလို့ ယောက်မရှာ။
- ၉။ မမိုင်ဝက်မွေး။
- ၁၀။ မပြည့်သည့်အိုး ဘောင်ဘင်ခတ်သည်။
- ၁၁။ မပြုံးဘဲနှင့် ဝါးလုံးကွဲရယ်သည်။
- ၁၂။ မမှားသောရှေ့နေ၊ မသေသောဆေးသမား။
- ၁၃။ မမြင်ဖူး မူးမြစ်ထင်။
- ၁၄။ မယားထိ ဓားကြည့်။

- ၁၅။ မယားနေစ ကြောင်သေမှ။
- ၁၆။ မယားနေစ ချောင်သေမှ(မီးဖိုချောင်)။
- ၁၇။ မရ ရသကချိုင်း။
- ၁၈။ မရောင်ရာ ဆီလူး။
- ၁၉။ မရဲဘဲနှင့် ကျွဲပြဲစီး။
- ၂၀။ မရွယ်ဘဲနှင့် စော်ကဲမင်းဖြစ်။
- ၂၁။ မရှိခိုးနိုး မလှစုန်းယိုး။
- ၂၂။ မရှိတာထက် မသိတာခက်။
- ၂၃။ မရှိတောင့်တ ရှိကြောင့်ကြ။
- ၂၄။ မလာလိုခရီးဝေး လာလိုအနီးကလေး။
- ၂၅။ မလုံသည့်အိုး တုတ်မိုးရုံနဲ့အာသည်။
- ၂၆။ မလို၍ ကူးတို့ခတောင်းသည်။
- ၂၇။ မချစ်သော်လည်း အောင့်ကာနမ်းသည်။
- ၂၈။ မချမ်းသာလျှင် မကြွားနဲ့၊ မကျန်းမာလျှင် မစားနဲ့။
- ၂၉။ မအိပ်မနေ အသက်ရှည်။
- ၃၀။ မပြောမပြီး မတီးမမြည်။
- ၃၁။ မိကျောင်းမင်း ရေခင်းပြ။
- ၃၂။ မီးစတစ်ဖက် ရေမှုတ်တစ်ဖက်။
- ၃၃။ မီးလောင်ရာ လေပင့်။
- ၃၄။ မီးခိုးမဆုံး မိုးမဆုံး။
- ၃၅။ မီးမသေ ရေမနောက်။
- ၃၆။ မီးများမီးနိုင် ရေများရေနိုင်။
- ၃၇။ မီးကြွင်းမီးကျန် ချန်မထားရ။

- ၃၈။ မီးကုန် ယမ်းကုန်။
- ၃၉။ မီးဘေးရှောင် မလောင်ခင်တား။
- ၄၀။ မီးဝေး ချိပ်မာ။
- ၄၁။ မီးစင်ကြည့် ကရသည်။
- ၄၂။ မီးရောင်ကို ရွှေတောင်မှတ်လို့တိုး။
- ၄၃။ မီးခိုး ကြွက်လျှောက်။
- ၄၄။ မီးခဲ ပြာဖုံးသည်။
- ၄၅။ မီးဖိုချောင်လုံမှ ငွေကုန်သက်သာမည်။
- ၄၆။ မီးဖိုချောင်ကောင်းမှ ကျောင်းဆောက်ရ။
- ၄၇။ မီးဖိုနားမှာ ယမ်းအိုးမထားရ။
- ၄၈။ မီးလျှံအခိုး မင်းမျိုးတောင်ညာ။
- ၄၉။ မီးရှိမရှိ မီးခိုးကြောင့်သိ။
- ၅၀။ မီးကြီးကမီးနိုင် ရေကြီးကရေနိုင်။
- ၅၁။ မီးပြင်းတဲ့ခိုက် ရေလိုက်လို့မနိုင်။
- ၅၂။ မုဆိုး စိုင်သင်။
- ၅၃။ မုသားမပါ လင်္ကာမချော။
- ၅၄။ မုန့်ဆီကြော်မှ မစားရသေး၊ နှုတ်ခမ်းနာနှင့် တည့်ပါ့မလား။
- ၅၅။ မုန့်သာဝေစားမည်၊ လင်ကိုဝေမယူနိုင်။
- ၅၆။ မိုးကောင်းတုန်း ရွာလိုက်။
- ၅၇။ မိုးစနေ၊ လေရာဟု။
- ၅၈။ မိုးတောင်က၊ ပွေးပေါင်က။
- ၅၉။ မိုးနှင့်မြေကြီး မဆုံဆည်း။

- ၆၀။ မိုးပြို အများနှင့်။
- ၆၁။ မိုးရွာတုန်း ရေခဲ။
- ၆၂။ မိုးလွန်မှ ထွန်ချ။
- ၆၃။ မူးရှိုး ပဲရှိုး ငဖြိုးကျွန်ဖြစ်။
- ၆၄။ မှိုရတဲ့ မျက်နှာလို။
- ၆၅။ မေးပါများ စကားရ။
- ၆၆။ မင်းခယောက်ျား ကမ်းနားသစ်ပင်။
- ၆၇။ မင်းစပါး လှမ်းသလို။
- ၆၈။ မင်းနားတစ်ထောင် မင်းမြှောင်တစ်သိန်း။
- ၆၉။ မင်းပင်ကောင်းလျက် မင်းမြှောင်ဖျက်။
- ၇၀။ မင်းပေါက် စိုးပေါက်။
- ၇၁။ မင်းလောင်းမှန် ရထားဆိုက်။
- ၇၂။ မင်းသားကြီးမလုပ်ရ၍ ပတ်မကြီးထိုးဖောက်သည်။
- ၇၃။ မောင်ခေါ်လို့ ဗျာမထူး၊ အောင်ကျော်ခေါ်မှ ဗျာထူးသည်။
- ၇၄။ မောင်မောင်ဆိုလေ ထီးရိုးရှည်။
- ၇၅။ မောင်းထောင်လည်းမောင်းထောင်၊ တောင်ငူလည်း တောင်ငူ။
- ၇၆။ မိန်းမကောင်းပန်းပန် တစ်ပွင့်။
- ၇၇။ မိန်းမတို့ဣန္ဒြေ ရွှေပေးလို့မရ။
- ၇၈။ မိန်းမဖျက်က ပြည်ပျက်သည်။
- ၇၉။ မျက်စပ်ပိုးဝင် ဆံတစ်ပင်တင်း ချစ်ချင်းမယား။
- ၈၀။ မျက်စိစပါးမွှေးစူးသလို။
- ၈၁။ မျက်နှာကြီးရာ ဟင်းဖတ်ပါ။

- ၈၂။ မျက်နှာသိ ငါးပိမဝယ်နှင့်။
- ၈၃။ မျက်ဖြူဆိုက်လေ ဆရာကြိုက်လေ။
- ၈၄။ မျောက်ပြ ဆန်တောင်း။
- ၈၅။ မျောက်သားစားလို မျောက်မျက်နှာကြည့်။
- ၈၆။ မျောက်သစ်ကိုင်းလွတ်။
- ၈၇။ မြေစမ်း ခရမ်းပျိုး။
- ၈၈။ မြင်းကမလှုပ် ခုံကလှုပ်သည်။
- ၈၉။ မြင်းကောင်း ခွာလိပ်။
- ၉၀။ မြင်းစီး၍ အထီးမှန်း အမမှန်းမသိ။
- ၉၁။ မြင်းအုန်းခွံ ကျွန်ကုလား။
- ၉၂။ မြစ်ကြီးတော့ ရေစီးသာ။
- ၉၃။ မြစ်ပင်ကောင်းလျက် သောင်တိမ်ဖျက်သည်။
- ၉၄။ မဲထဘီ ဖြူအောင်ဖွပ်ခိုင်းသည်။
- ၉၅။ မွဲချင်တဲ့ခွေး ပြာပုံဝပ်။
- ၉၆။ မြွေပါလည်းဆုံး သားလည်းဆုံး။
- ၉၇။ မြွေပွေး ခါးပိုက်ပိုက်။
- ၉၈။ မြွေပွေး ပိုးထိ။
- ၉၉။ မြွေမသေ တုတ်မကျိုး။
- ၁၀၀။ မြွေမှန် တွင်းဝင်ဖြောင့်။
- ၁၀၁။ မြွေမြွေချင်း ခြေမြင်။
- ၁၀၂။ မှန်ကင်းတစ်လှည့် ထင်းတစ်လှည့်။
- ၁၀၃။ မှန်းချက်နှင့် နှမ်းထွက်မကိုက်။

(ဃ) အက္ခရာနှင့်အစပြုသော စကားပုံများ

- ၁။ ယခုရှုပ်မှ နောင်ရှင်းသည်။
- ၂။ ယာပြင် ဆင်သွားသလို။
- ၃။ ယာရှင်ကို မျောက်မောင်း။
- ၄။ ယာလည်းညက်စေ ကြက်လည်းပန်းစေ။
- ၅။ ယာဂုအိုးကွဲ ရွှေစည်းခုံလှူ။
- ၆။ ယောယိမ်းလိုက် ဘသားယိမ်းလိုက်။
- ၇။ ယောက်ျားဓားသွေး မိန်းမသားမွေး။
- ၈။ ယောက်ျားဖောင်စီး မိန်းမမီးနေ။
- ၉။ ယောက္ခမ သေမှန်းမသိ မြင်းဝယ်စီးရလား။
- ၁၀။ ယောက်ဖခွေးခေါ် အောင်ကျော်လေးထမ်း။
- ၁၁။ ယောက်ဖယောက်နှင့် ပတောက်နှိုက်။
- ၁၂။ ယောင်(သျှောင်)နောက်ဆံထုံးပါ။
- ၁၃။ ယိုသူမရှက် မြင်သူရှက်။
- ၁၄။ ယုန်ချို လိပ်မွေး ပုစွန်သွေး။
- ၁၅။ ယုန်တောင်ပြေး ခွေးမြောက်လိုက်။
- ၁၆။ ယုန်ထောင် ကြောင်မိ။
- ၁၇။ ယုန်မရခင် သံပရာရှာ။

(ရ) အက္ခရာနှင့်အစပြုသော စကားပုံများ

- ၁။ ရေကြည်ရာ မြက်နုရာ။
- ၂။ ရေငတ်တုန်း ရေတွင်းထဲကျ။
- ၃။ ရေစီးတစ်ခါ ရေသာတစ်လှည့်။

- ၄။ ရေစီးလျှင် ကမ်းပြင်မရှိ။
- ၅။ ရေစုန်သာရှိ ရေဆန်မရှိ။
- ၆။ ရေနက်ကလည်းနေရသေး လင်းဖက်လည်းစိုက်ရသေး။
- ၇။ ရေနစ်သူ ဝါးကူနှစ်။
- ၈။ ရေမရှိသည့်အရပ် ချေးကိုင်မိ။
- ၉။ ရေများရေနိုင် မီးများမီးနိုင်။
- ၁၀။ ရေများရာ မိုးရွာ။
- ၁၁။ ရေမြင့်လေ ကြာတင့်လေ။
- ၁၂။ ရေလိုက် ငါးလိုက်။
- ၁၃။ ရာသီမပိုင် ဆေးမကိုင်နှင့်။
- ၁၄။ ရာသီမသိ ပန်းနှင့်ညှိ။
- ၁၅။ ရောဂါကချက် ဆေးဆယ်ခွက်။
- ၁၆။ ရှေ့ပတ္တမြား ရှေ့နဂါး။
- ၁၇။ ရောင်းသူတစ်ဆယ် ဝယ်သူတစ်ကျပ်။
- ၁၈။ ရဲစိတ်မွေး ဒူးလေးမလို။
- ၁၉။ ရယ်ဟရယ်ဟသာဆို နွားပြာကြီးအောက်သွားမရှိ။
- ၂၀။ ရည်းစားလူလု ရွှေဥကြမ်းညပ်။
- ၂၁။ ရွာကိုလွန်၍ ရွက်တိုက်သည်။
- ၂၂။ ရွာနားကဘုရား ရွာသားမကြည်ညို။
- ၂၃။ ရွာနားကမြက် ရွာနွားမစား။
- ၂၄။ ရှားပင်အိုလေ အနှစ်ပြည့်လေ။
- ၂၅။ ရှေ့တိုးထမ်းပိုးနှင့်၊ နောက်ဆုတ်လှည်းတုတ်နှင့်။
- ၂၆။ ရွံ့ပုပ်တော့ မျက်နှာစဉ်။

- ၂၇။ ရွှေပင်နားတော့ ရွှေကျေး။
- ၂၈။ ရွှေမရှိသည့်ဘုရား လူမရှိသေ။
- ၂၉။ ရွှေရှိမှ အမျိုးတော်။
- ၃၀။ ရွှေအကြောင်း ဖယောင်းမှသိ။
- ၃၁။ ရှင်နည်းရာ အဂ္ဂလူထွက်။
- ၃၂။ ရှင်ဖျက် ဓဇင်။
- ၃၃။ ရှင်ဘုရင်တစ်ခါထွက် ပဲကြီးတစ်လှေချက်။
- ၃၄။ ရှင်ဘုရင် ပုဆိုး ပိုးချည်း။
- ၃၅။ ရှမ်းကြိုက် နွားချော။
- ၃၆။ ရှမ်းနှင့်ဆင် လယ်ပြင်ကျမှသိ။
- ၃၇။ ရှမ်းရှင်ပြု အလွယ်လေး။
- ၃၈။ ရှိလျှင်တန်ဆာ မရှိလျှင်ဝမ်းစာ။
- ၃၉။ ရိုးတယ်သာဆို ကြက်ခိုးမိ။
- ၄၀။ ရိုးရိုးကျင့်၊ မြင့်မြင့်ကြံ။
- ၄၁။ ရိုးလွန်းလျှင် အသည်။
- ၄၂။ ရှောက်သီးသုတ် သံပရာရည်ညှစ်။
- ၄၃။ ရန်သူကို အထင်မသေးရ။

(လ) အက္ခရာနှင့်အစပြုသော စကားပုံများ

- ၁။ လသာခိုက် ဗိုင်းငင့်။
- ၂။ လာလိုအနီးလေး မလာလိုခရီးဝေး။
- ၃။ လေမလာ ကြာတိုင်းကောင်း၊ လှေသူကြီးကို လှေသား ထောင်း။

- ၄။ လေဖမ်း ဝါးတန်းချည်။
- ၅။ လေ့ကျင့်ရာ ကျွမ်းကျင်။
- ၆။ လူကိုယုံ၍ စကားကုန်မပြောနှင့်။
- ၇။ လူကိုယုံပါ၏။ ကုန်ကိုအကြွေးမပေး။
- ၈။ လူတစ်ကိုယ် ထင်တစ်လုံး။
- ၉။ လူတွင်ပါလို့ နွားကျားကိုက်။
- ၁၀။ လူနေချုံကြား စိတ်နေဘုံဖျား။
- ၁၁။ လူပါး ပုလင်းထိ။
- ၁၂။ လူဖျက် အရက်။
- ၁၃။ လူမတန် ကံကိုချ။
- ၁၄။ လူမင်းဘုန်းကြီးနတ်မင်းမနေနိုင်။
- ၁၅။ လူမှာအဝတ် တောင်းမှာအကွပ်။
- ၁၆။ လူမှာအမျိုး ကြက်မှာအရိုး။
- ၁၇။ လူမိုက်နဲ့ငွေ အတူမနေ။
- ၁၈။ လူမိုက်နောက်မှ အကြံရ။
- ၁၉။ လူမိုက်တွင် ဆေးမရှိ။
- ၂၀။ လူမိုက်သား ရမ်းကား။
- ၂၁။ လူလှ မီးခ။
- ၂၂။ လူလိမ္မာ သားယဉ်ပါး။
- ၂၃။ လူ့အလို နတ်မလိုက်နိုင်။
- ၂၄။ လှစေလိုလို့ ကြောင်ရုပ်ထိုး၊ ဆေးအတွက်လေး။
- ၂၅။ လှစေလိုလို့ သွားချောင်တိုက်၊ ရေစီးကမ်းပြုလိုက်။
- ၂၆။ လှတစ်မျက်နှာ ယဉ်တစ်ကိုယ်လုံး

- ၂၇။ လှေခွက်ချည်းကျန် အလံမလှဲ။
- ၂၈။ လှေနံ ဓားထစ်။
- ၂၉။ လှေနံ နှစ်ဖက်နင်း။
- ၃၀။ လှေပြေးတုန်း တက်ကျိုး။
- ၃၁။ လှေအဆင်း မြင်းအတက်။
- ၃၂။ လှော်ကား ဝန်တင်။
- ၃၃။ လှိုင်းကြီး လှေအောက်။
- ၃၄။ လိုလျှင်ကြိဆ နည်းလမ်းရ။
- ၃၅။ လိုလျှင်ရစေ ကြိုးနှယ်ခွေ။
- ၃၆။ လုပ်အားတန်ဖိုး ချစ်မြတ်နိုး။
- ၃၇။ လယ်ထွန်သွား နွားမေ့။
- ၃၈။ လည်ဖန်များသည့်ဘီး ချေးသင့်။
- ၃၉။ လျှောမွေးတစ်ကောင်နှင့် ဗာရာဏသီချဲ့။
- ၄၀။ လျှော့လျှင် မိစ္ဆာ၊ သာလျှင် တိတ္ထိ
- ၄၁။ လင်ဆိုးမယား တဖားဖား။
- ၄၂။ လင်စံရွေး လင်ခွေးနှင့်ညား။
- ၄၃။ လင်နေစ ဆင်သေမှ။
- ၄၄။ လင်နှင့်မယား လျှာနှင့်သွား။
- ၄၅။ လင်မကောင်း မထောင်းသာ။
- ၄၆။ လင်းတလောက်တော့ ငှက်တိုင်းလှသည်။
- ၄၇။ လက်ခုပံပြည့်မှ လက်ကြားယို။
- ၄၈။ လက်ခုပံတစ်ဖက်တည်း တီး၍မမြည်။
- ၄၉။ လက်နှင့်ရေး ခြေနှင့်ဖျက်သည်။

- ၅၀။ လက်ဖက်ကောင်းစားလို ပလောင်တောင်တက်နှေး။
- ၅၁။ လက်သင့်ရာ စားတော်ခေါ်။
- ၅၂။ လက်သည်းဆိတ် လက်ထိပ်နာ။
- ၅၃။ လိပ်ကျော ကြောင်ကော်၊ ပြောင်ချော်ချော်။
- ၅၄။ လွတ်တဲ့ငါး ကြီးသွားသည်။
- ၅၅။ လွန်လွန်းသနော် မန်းရွှေစက်တော်။

(၀) အက္ခရာနှင့်အစပြုသော စကားပုံများ

- ၁။ ဝမရှိဘဲ ဝိမလုပ်နှင့်။
- ၂။ ဝါဂွမ်းတစ်လှည်းစာ မီးဖုတ်၊ တစ်ဆုပ်မရ။
- ၃။ ဝါးဆွေးချွန်၍မရ။
- ၄။ ဝါးလုံးခေါင်းထဲ လသာသည်။
- ၅။ ဝက်ဖမ်းလိုက်လျှင် ဝက်ပက်ခံရသည်။
- ၆။ ဝက်ဖြစ်မှ မစင်မကြောက်နှင့်။
- ၇။ ဝင်ဝင်ချင်း ဆောက်နှင့်ထွင်း။
- ၈။ ဝဋ်မှာအမြဲ ငရဲမှာအပ။
- ၉။ ဝန်နှင့်အား မြားနှင့်လေး။
- ၁၀။ ဝမ်းဆွဲမလိမ္မာ ဓမ္မတာအပြစ်တင်။
- ၁၁။ ဝမ်းတစ်လုံးကောင်း ခေါင်းမခဲဘူး။
- ၁၂။ ဝမ်းနှင့်မလွယ် သားမမည်။
- ၁၃။ ဝမ်းရေးထက် လွမ်းရေးခက်။
- ၁၄။ ဝှေ့ချင်တဲ့နွား ဝှေ့ဖက်ရှာ။

(သ) အက္ခရာနှင့်အစပြုသော စကားပုံများ

- ၁။ သခွပ်ပင်က မီးတကျည်ကျည်။
- ၂။ သတိမမူ ဂူမမြင်။
- ၃။ သတိမူတော့ မြူတောင်မြင်။
- ၄။ သမီးတစ်ကောင် နွားတစ်ထောင် လုံအောင်မထိန်းနိုင်။
- ၅။ သမင်မွေးရင်း ကျားစားရင်း။
- ၆။ သားရေပေါ်အိပ် သားရေနားစား။
- ၇။ သားမှာအချစ် မြေးမှာအနှစ်။
- ၈။ သိသာသိစေ၊ မမြင်စေနှင့်။
- ၉။ သူကြီးဘုရား ရွာသားကောင်းမှု။
- ၁၀။ သူခိုးက လူလူဟစ်။
- ၁၁။ သူခိုး ဓားရိုးကမ်း။
- ၁၂။ သူခိုးရှိရာ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးနှင့်ပို့။
- ၁၃။ သူခိုးရွှေရ တပြပြ။
- ၁၄။ သူခိုး သေဖော်ညှိ။
- ၁၅။ သူခိုးပြေးမှ ထိုးကွင်းထ။
- ၁၆။ သူဌေး ကြေးပါ။
- ၁၇။ သူများချေးကိုယုံ၍ ဝက်မွေးသည်။
- ၁၈။ သူများပူတယ်ဆို၊ တော်သလင်းလရှိသေး။
- ၁၉။ သူများယောင်၍ ယောင်ရသည်။ အမောင် တောင်မြောက်မသိ။
- ၂၀။ သူ့ကိုငါဖျက် ငါလျှင်ပျက်၏။
- ၂၁။ သူ့စိတ်ကိုလို ကိုယ့်စိတ်နှင့်နှိုင်း။

- ၂၂။ သူ့ဆန်စား ရဲမှ။
- ၂၃။ သူ့လက်လာမှ ငါ့လက်သွား။
- ၂၄။ သူ့လူ ကိုယ့်ဘက်သား။
- ၂၅။ သေချင်တဲ့ကျား တောပြောင်းသွား။
- ၂၆။ သေတစ်နေ့ မွေးတစ်နေ့။
- ၂၇။ သေမြေကြီး ရှင်ရွှေထီး။
- ၂၈။ သံကိုသံဖျက် သံချေးတက်။
- ၂၉။ သံဃာအား ဘုရားမဆန်သာ။
- ၃၀။ သံပရာသီး ကြီးလေချဉ်လေ။
- ၃၁။ သဲထဲရေသွန်သလို။
- ၃၂။ သက်ကြီးစကား သက်ငယ်ကြား။
- ၃၃။ သိုက်စာဖတ်ရာ နားထောင်ပါ၊ ဥစ္စာရနီးနီး။
- ၃၄။ သောင်ပြင်လွတ်သည့် ခွေးလို။
- ၃၅။ သစ်ကောက် ဝါးကောက်မြင်ရသည်။ လူကောက် မမြင်ရ။
- ၃၆။ သစ်ငုတ်မြင့်တုံ မြက်မြင့်တုံ။
- ၃၇။ သစ်တစ်ပင်ကောင်း၊ ငှက်တစ်သောင်းနား။
- ၃၈။ သစ်မရှား ကျောင်းဆောက်။
- ၃၉။ သစ်မရှိခင်စပ်ကြား ဝါးပေါင်းကွပ်လုပ်။
- ၄၀။ သဒ္ဓါလွန်သော် တဏှာကျွန်။
- ၄၁။ သဒ္ဓါလွန်း ဆွမ်းတော်တော်ရပ်။
- ၄၂။ သဒ္ဓါလိုပေး သေဆေးမစားရ။
- ၄၃။ သန်းခေါင်ထက် ညဉ့်မနက်။
- ၄၄။ သုံးခါပြောင်း စလောင်းမကျန်။

- ၄၅။ သုံးစလောင်းကုန်မှ ပြောင်းမှန်း ဂျုံမှန်းသိ။
- ၄၆။ သုံးစားမှာ ပါကျသည်။
- ၄၇။ သုံးထမ်းပိုးကျမှ အရွှသင်။
- ၄၈။ သုံးယောက်ပေါင်း လောင်းကျော်။
- ၄၉။ သုံးလွန်းတင်မှ ကြိုး။
- ၅၀။ သွားဖန်များ ခရီးရောက်။

(ဟ) အက္ခရာနှင့်အစပြုသော စကားပုံများ

- ၁။ ဟောတော့တရား လုပ်တော့အမှား။
- ၂။ ဟောင်လွန်းသည့်ခွေး လူမလေး။
- ၃။ ဟင်းစားကြက် အတက်ပေါက်သည်။
- ၄။ ဟန်ကိုယ့်ဖို့ မာန်သူ့ဖို့။
- ၅။ ဟန်သာရှိ အဆန်မရှိ။
- ၆။ ဟန်ဆောင်သော မိတ်ဆွေသည် ရန်သူထက်ဆိုးဝါး၏။

(ဇ) အက္ခရာနှင့်အစပြုသော စကားပုံများ

- ၁။ ဋင်း(လင်း)တလောက်တော့ ငှက်တိုင်းလှသည်။
- ၂။ ဋင်း(လင်း)တမိုင် မိုင်သည်။

(အ) အက္ခရာနှင့်အစပြုသော စကားပုံများ

- ၁။ အစကောင်းမှ အနှောင်းသေချာ။
- ၂။ အကန်းမယား သနပ်ခါးမလို။
- ၃။ အကွပ်မရှိသောကြမ်း ပရမ်းပတာ။

- ၄။ အကြင်ရှိမှ အချစ်ရှိသည်။
- ၅။ အကျည်းတန် စကားတန်ထွက်။
- ၆။ အကြံကောင်းလျှင် တစ်ချက်။
- ၇။ အကြံကုန် ဂဠုန်ဆားချက်။
- ၈။ အကြံတူ ရန်သူ။
- ၉။ အကြောက်ရှိမှ အရှက်ရှိသည်။
- ၁၀။ အကြောင်းတော်လျှင် တောင်ပေါ်ရေစီးသည်။
- ၁၁။ အချောပြင် ခေါ်ပြင်ဖြစ်သည်။
- ၁၂။ အချိုရှာ သကာတွေ့သည်။
- ၁၃။ အချင်းရှိမှ အဆင်းရှိသည်။
- ၁၄။ အချစ်ကြီးက အမျက်ကြီးသည်။
- ၁၅။ အချစ်မှာ မျက်စိမရှိ။
- ၁၆။ အချစ်ရှာ အသာတွေ့။
- ၁၇။ အချိန်ရှိခိုက် လုံ့လစိုက်။
- ၁၈။ အချိန်နှင့်ဒီရေသည် မည်သူ့ကိုမျှမစောင့်။
- ၁၉။ အချွေသန်မှ အရံပေါ်သည်။
- ၂၀။ အငင်မတတ်က ပန်းလျက်မရ။
- ၂၁။ အငိုလွယ် အရှိုက်ခက်သည်။
- ၂၂။ အစရှိ အနောင်နောင်။
- ၂၃။ အစားမတော် တစ်လုတ်။
- ၂၄။ အဆင်မတတ်လျှင် ဆန်းလျက်နှင့်မလှ။
- ၂၅။ အဆင်းသာရှိ အချင်းမရှိ။
- ၂၆။ အဆိပ်ပင်ရေလောင်း။

- ၂၇။ အညှီရှိ ယင်အုံ။
- ၂၈။ အတုမြင် အတတ်သင်။
- ၂၉။ အတောင့်မကြီး အသီးမမာ။
- ၃၀။ အတိုင်းထက်အလွန်၊ တံခွန်နှင့်ဘုရား။
- ၃၁။ အတတ်ကြူး၍ ဘီလူးဖြစ်သည်။
- ၃၂။ အတွင်းထရုံ အပြင်ကာ။
- ၃၃။ အထီးလေ အမနောက်လိုက်။
- ၃၄။ အထက်လွန်ကျစ် အောက်ခွေးစား။
- ၃၅။ အနာခံမှ အသာစံရမည်။
- ၃၆။ အနာပေါ် တုတ်ကျသည်။
- ၃၇။ အနာမသိ၊ ဆေးမရှိ။
- ၃၈။ အနူတော လူချော။
- ၃၉။ အနှောင့်မလွတ်၊ အသွားမလွတ်။
- ၄၀။ အပင်ကြီးလျက် အသီးသေးသည့်ညောင်။
- ၄၁။ အပွေးမြင် အပင်သိ။
- ၄၂။ အပေါ်ယံ ရွှေမှုန်ကြဲ၊ အထဲက နောက်ချေးခံ။
- ၄၃။ အပျက်အပျက်နှင့် နှာခေါင်းသွေးထွက်။
- ၄၄။ အပျိုရှာ ကညာတွေ့။
- ၄၅။ အပြောမတတ်တော့ ဆဲသလို။
- ၄၆။ အပြစ်ရှာအနာတွေ့။
- ၄၇။ အဖထက် သားတစ်လကြီး။
- ၄၈။ အဘိုးမသေ အဘွားသေ။
- ၄၉။ အဖိုးနည်းလည်း မဝယ်နဲ့။

- ၅၀။ အဖိုးနည်း အိုးကွဲရ။
- ၅၁။ အဖျားတက် အမှည့်စားရနိုး။
- ၅၂။ အမိမဲ့သား ရေနည်းငါး။
- ၅၃။ အမေကျော် ထွေးတော်လွမ်း။
- ၅၄။ အမေမှာတဲ့ ဆန်တစ်ခွဲ သုံးစိတ်နှင့်မလဲ။
- ၅၅။ အမေမှန်မှ အဖသား။
- ၅၆။ အမေးကျွဲကျောင်း အဖြေဘုရားလောင်း။
- ၅၇။ အမဲရိုးနှယ် ဟင်းအိုးမှအားမနာ။
- ၅၈။ အမှားမြင်မှ အမှန်သိ။
- ၅၉။ အမှီကောင်းလျှင် တစ်ချက်။
- ၆၀။ အမှိုက်ကစ ပြာသာဒ်မီးလောင်။
- ၆၁။ အများအကျိုးဆောင် ကိုယ့်အကျိုးအောင်။
- ၆၂။ အများမိုးခါးရေသောက် လိုက်သောက်သည်။
- ၆၃။ အမျိုးနည်းလည်း မကျယ်နဲ့။
- ၆၄။ အမြဲတေရှိရာ အမြဲတေစု။
- ၆၅။ အမြင်နီးလျက် ခရီးဝေးသည့်တောင်။
- ၆၆။ အမြင့်တက် အမှည့်စားရနိုးနိုး။
- ၆၇။ အရေအတွက်ကြောင့် အရည်အချင်းဖြစ်။
- ၆၈။ အရေးကောင်း ဒိန်းဒေါင်းဖျက်။
- ၆၉။ အရေးကြီး သွေးနီးမှနာ။
- ၇၀။ အရေးကြုံ သက်လုံကောင်း။
- ၇၁။ အရင်းလဲတော့ အဖျားထင်းဖြစ်။
- ၇၂။ အရင်းနည်းတော့ အမြတ်နည်း။

- ၇၃။ အရပ်ကောင်းမှ အလောင်းလှ။
- ၇၄။ အရှင်သုံး ဓားမတုံးတက်။
- ၇၅။ အရှင်ဘုန်းကြီး ကျွန်ဓားပြီး။
- ၇၆။ အရူးမီးဝိုင်း။
- ၇၇။ အရူး အမဲသားကျွေးမိသလို။
- ၇၈။ အရူးအရူးနှင့် အိမ်ဦးမှာချေးယို။
- ၇၉။ အရိုးကို အရွက်မဖုံးနှင့်။
- ၈၀။ အလကားရသည့်နွား သွားဖြဲကြည့်။
- ၈၁။ အလှူရှင်ငါးကြော်အိုး ဆွေမျိုးတွေနှိုက်။
- ၈၂။ အလှူရှင်မှန်းသိအောင် မဏ္ဍပ်တိုင်တက်။
- ၈၃။ အလှူလက်ဖက်နှင့် မျက်နှာလုပ်။
- ၈၄။ အလျင်လို လမ်းအိုမလိုက်နှင့်။
- ၈၅။ အလိမ္မာ စာမှာရှိ။
- ၈၆။ အလုပ်ဟူသမျှ ဂုဏ်ရှိစွ။
- ၈၇။ အလိုကြီးက အရနည်းသည်။
- ၈၈။ အသားထဲက လောက်ထွက်သည်။
- ၈၉။ အသားမည်း ရဲရဲဆင်။
- ၉၀။ အသားလိုလို အရိုးတောင်း။
- ၉၁။ အသွားမတော် တစ်လှမ်း။
- ၉၂။ အသက်တစ်ရာမနေရ အမှုတစ်ရာတွေ့ရ။
- ၉၃။ အသီးတစ်ရာ အညှာတစ်ခု။
- ၉၄။ အသီးလို အပင်ချိုင့်။
- ၉၅။ အသံသာရှိ အဆန်မရှိ။

- ၉၆။ အသံကြောင့် ဖားသေ။
- ၉၇။ အသွင်မတူ အိမ်သူမဖြစ်။
- ၉၈။ အားနာလျှင် အားပါသည်။
- ၉၉။ အားမတန် မာန်လျော့။
- ၁၀၀။ အေးစေလိုလို့ တရားနာ ပူဇော်နှင့်တိုး။
- ၁၀၁။ အူမတောင့်မှ သီလစောင့်သည်။
- ၁၀၂။ အောက်ကလည်းနေသေး၊ ဟာလည်းမလျော့။
- ၁၀၃။ အပ်ဖင် ချည်မျှင်တန်း။
- ၁၀၄။ အပ်ဝင် ပုဆိန်ထွက်။
- ၁၀၅။ အပ်သွားရာ ချည်ပါ။
- ၁၀၆။ အိတ်ပေါက်နှင့်ဖားကောက်။
- ၁၀၇။ အိမ်နောက်ဖေး ဈေးဆိုင်တည်။
- ၁၀၈။ အိမ်နီးချင်းရိုသေအောင် ရုံးတက်။
- ၁၀၉။ အိမ်များလာ ယာခင်းဆုတ်။
- ၁၁၀။ အိမ်ရှေ့ပူ အိမ်နောက်မချမ်းသာ။
- ၁၁၁။ အိမ်သာ ဧည့်လာ။
- ၁၁၂။ အိမ်အိုကျားကန်။
- ၁၁၃။ အိမ်အိုမှ စဖိုဆောင်ထုတ်။
- ၁၁၄။ အိုးကမပူ စလောင်းကပူ။
- ၁၁၅။ အိုးချင်းထား အိုးချင်းထိ။
- ၁၁၆။ အိုးနှင့်ဆန် တန်ရုံချက်။
- ၁၁၇။ အိုးတော်လုပ် ဖုတ်ရင်းကမကျက်။
- ၁၁၈။ အိုးရွဲကို စလောင်းရွဲနှင့်ဖုံး။

- ၁၁၉။ အိုးမလုံ၍ အံ့ပွင့်သည်။
- ၁၂၀။ အိုင်တွေ့ရင် ခြေဆေး။
- ၁၂၁။ အိုင်တွေ့လို့မလူး ကျွဲရူး။
- ၁၂၂။ အုတ်အရောရော ကျောက်အရောရော။
- ၁၂၄။ ဥစ္စာကံစောင့် အသက်ဉာဏ်စောင့်။
- ၁၂၅။ ဥစ္စာပျောက် ငရဲရောက်။
- ၁၂၆။ ဥစ္စာမရှိ ကတိမတည်။
- ၁၂၇။ ဥစ္စာရင်လို ဥစ္စာရင်ခဲ။
- ၁၂၈။ ဥစ္စာရင်းမှန် ပြန်ရ။
- ၁၂၉။ ဥစ္စာဟူသည် မျက်လှည့်မျိုး။
- ၁၃၀။ ဥပါဒါန်ကြောင့် ဥပဒ်ရောက်။
- ၁၃၁။ ဥမကွဲ သိုက်မပျက်။
- ၁၃၂။ ဥုံမပါ ဂါထာမဖြစ်။

အခန်း ၂
စကားပြောရာတွင်
လိုက်နာသင့်သော အချက်များ

လူတို့တွင် စကားပြောဆိုခြင်းသည် များစွာအရေးကြီးလှပေသည်။ စကားစကားပြောပါများ စကားထဲက ဇာတိပြု ဆိုသကဲ့သို့ စကားများများပြောတိုင်းလည်း မကောင်း။ “တိတ်တိတ်နေ ထောင်တန်၏” ဟူသကဲ့သို့ ယူဆပြီး မပြောဘဲနေတိုင်းလည်း မသင့်လျော်။ ဆိုခဲ့စေမြဲစေ ဟူသကဲ့သို့ ပြောသင့်မှပြော၊ ဆိုသင့်မှ ဆိုခြင်းသည်သာလျှင် သင့်လျော်လျောက်ပတ်လေသည်။

မြတ်စွာဘုရားဟောကြားတော်မူသော မင်္ဂလာတရားတော်၌ ဗာဟုသစ္စ၌ အစချီသော မင်္ဂလာတရားတော်၌ ကောင်းသော စကားကိုပြောဆိုခြင်း(ဝါ) အပြောအဆိုလိမ္မာကျွမ်းကျင်ယဉ်ကျေး သိမ်မွေ့ခြင်းသည် မင်္ဂလာတစ်ပါးဖြစ်၍ ကြီးပွားချမ်းသာစေသော အကြောင်းတရားတစ်ပါးပင်ဖြစ်ပေသည်။

“နှုတ်မင်္ဂလာ စကားမှာမူ အသာအချို့ သူနာလိုဟု မိန့်ဆို ခြင်းလျှင် တန်ဆာဆင်၏” ဟူ၍ပင်ဖြစ်ပေသည်။

စကားပြောဆိုရာ၌ သတိထား၍ ဆင်ခြင်ဖွယ်ရာများရှိလေသည်။

- ၁။ နှုတ်ချိုသျှိုတစ်ပါး
- ၂။ နှုတ်ကောင်းလျှင် ပြည်စိုး
- ၃။ စကားဆိုတောင်လိုမမောက်နှင့်
- ၄။ ခြင်္သေ့လိုလည်း မဟောက်နှင့်
- ၅။ ယုန်လိုလည်း မကြောက်နှင့်
- ၆။ မြစ်လိုလည်း မကောက်နှင့်
- ၇။ တွင်းလိုလည်း မစောက်နှင့်
- ၈။ အပြောမတတ်သော် ဆဲသလို
- ၉။ မုန်းစေလိုသော် ခံတွင်းလက်လေးသစ်
- ၁၀။ ချစ်စေလိုသော် ခံတွင်းလက်လေးသစ်
- ၁၁။ နှုတ်ကြောင့်သေ လက်ကြောင့်ကျေ
- ၁၂။ ကြမ်းကျံသော်နုတ်၍ရ၏။ စကားကျံသော် နုတ်၍မရ
- ၁၄။ ဆင်ဗွေမြင်းဗွေထက် နှုတ်ဗွေကသာ၍ ကြမ်းသည်
- ၁၅။ အပြောမတတ် အပတ်မပြေ
- ၁၆။ မပြောတတ်က အပတ်ပြေ
- ၁၇။ စကားပြောလျှင်နောက် နေလျှင်အောက်
- ၁၈။ နေ့တိုင်းခုတ်နေလျက် မပြတ်သောဓား၊ နေ့တိုင်းပြောနေလျက် မတတ်သောစကားဟူ၍ ဖြစ်၏။

အကျိုးမရှိသော စကားကိုပြောဆိုခြင်းထက် ဆိတ်ဆိတ်နေခြင်းက မြတ်၏ဟူ၍အဆိုရှိ၏။

စကားခြောက်ခွန်း လူ၌ထွန်း လေးခွန်းကိုပယ် နှစ်ခွန်းဆိုဖွယ်။

(၁) မဟုတ်မမှန်၊ အကျိုးမရှိ၊ ကြားရသူမနှစ်သက်။

- (၂) ဟုတ်မှန်၏။ အကျိုးမရှိ၊ ကြားရသူမနှစ်သက်။
- (၃) မဟုတ်မမှန်၊ အကျိုးမရှိ၊ ကြားရသူနှစ်သက်၏။
- (၄) ဟုတ်မှန်၏။ အကျိုးမရှိ၊ ကြားရသူနှစ်သက်၏။
- (၅) ဟုတ်မှန်၏။ အကျိုးရှိ၏။ ကြားရသူမနှစ်သက်။
- (၆) ဟုတ်မှန်၏။ အကျိုးရှိ၏။ ကြားရသူနှစ်သက်၏။

ဤစကားခြောက်ခွန်းတွင် ၅ အကျိုးရှိသော စကားနှင့် ၆ ဟုတ်မှန်သော စကားကိုသာဆိုအပ်၏။ မြတ်စွာဘုရားသခင်သည် ကောင်းသောစကားကိုသာ ဆိုတော်မူတတ်သောအကြောင်းကြောင့် “သုဂတော” ဟူသော ဂုဏ်တော်နှင့်ပြည့်စုံတော်မူ၏။

စကားအရာ အင်္ဂါလေးတန်

- (၁) သုဘာသိတဝါစာ - သူတစ်ပါးတို့အား ညှဉ်းဆဲနှိပ်စက် ပူပန်နစ်နာစေခြင်း မရှိသောစကား။
- (၂) ပီယဝါစာ - ကြားရသူတို့ ကျေနပ်နှစ်သိမ့်၍ ချစ်ခင်စေအပ်သော စကား။
- (၃) သစ္စာဝါစာ - ဟုတ်မှန်သောစကား။
- (၄) ဓမ္မဝါစာ - ဘေးဒုက္ခကင်း၍ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာ ရောက်ကြောင်း တရားနှင့်သင့်မြတ် သောစကား။

စကားကြီးဆယ်မျိုး

- (၁) ရေကူးညာတင် စကား
- (၂) ကောက်ပင်ရိတ်လှီး စကား

- (၃) ရေစီးဖောင်ဆန် စကား
- (၄) အိုးတန်ဆန်ခတ် စကား
- (၅) ဆီပွတ်ကျည်ပွေ့ စကား
- (၆) ဆင်ဝှေ့ရန်ရှောင်စကား
- (၇) တောင်သူယာခုတ်စကား
- (၈) ကြက်ဆုတ်ခွပ်ပစ် စကား
- (၉) ရေစစ်ကရား ရေသွားသည့်သွင်စကား
- (၁၀) ခပ်တင်မောင်းနင်းစကား စသည်တို့ဖြစ်ကြ၏။

ဤစကားကြီးဆယ်မျိုးမှ လိုရာတစ်မျိုးကို အသုံးပြု၍ မိမိပြောလိုသောစကားကို အောင်မြင်စေရာ၏။

စကားအင်္ဂါ - စကား၏အနက်၊ စကားကိုတန်ဆာဆင်ခြင်း။
လူအများစိတ်ဝင်စားအောင် ပြောခြင်းဖြစ်လေသည်။

လူအများတို့ရှေ့တွင် စကားပြောဆိုသောအခါ၌ ပါဝင်ရမည့် အင်္ဂါခြောက်ပါးရှိ၏။

- (၁) ဟိတ် - အကြောင်းအရာ
- (၂) နိဒါန်း - စကားအချိုးအကျုံး
- (၃) ဥပမာ - နှိုင်းယှဉ်ပြခြင်း
- (၄) သက်သေ - ဝတ္ထုသာဓကတင်ပြခြင်း
- (၅) ပြယုဂ် - မျက်မြင်ဒိဋ္ဌ ကိုယ်တိုင်လုပ်ပြခြင်း။
- (၆) နိဂုံး - စကားအချုပ် (နောက်ဆုံးစကား)

အခန်း ၃

လောကီဆိုင်ရာ ကောင်းဆိုးရွေးနည်း

တစ်နှစ်တွင်ရှိသော မြန်မာတစ်ဆယ့်နှစ်လနှင့် တစ်ဆယ့်နှစ် ရာသီတို့သည် တွဲလျက်ရှိကြသည်။

မြန်မာလူမျိုးတို့သည် များသောအားဖြင့် မိမိတို့ပြုလုပ် ဆောင်ရွက်မည်ဖြစ်သော ကိစ္စကြီးငယ်အသွယ်သွယ်တို့ကို အောင်မြင် ပြီး စီးစိမ့်သောငှာ နေ့ကောင်းရက်သာ အချိန်ကောင်း အခါကောင်း တို့ကို ရွေးချယ်လေ့ရှိကြ၏။

ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်ရန် မသင့်သောနေ့ရက် အချိန်အခါတို့ကို လည်း ရှောင်ကြဉ်လေ့ရှိကြ၏။

သို့အတွက် ရက်ရာဇာ၊ ပြဿဒါး၊ နေ့၊ နံ၊ ဂြိုဟ်သက်၊ ဂြိုဟ် နေစသည်တို့ဖြင့် ဝေဖန်ပိုင်းခြား တွက်ဆနိုင်ကြရန် ဖြစ်လေ သည်။

ရာသီတစ်ဆယ့်နှစ်ပါး

- (၁) တန်ခူးလ မိဿရာသီ
- (၂) ကဆုန်လ ပြိဿရာသီ
- (၃) နယုန်လ မေထုန်ရာသီ
- (၄) ဝါဆိုလ ကရကဋ်ရာသီ
- (၅) ဝါခေါင်လ သိဟ်ရာသီ
- (၆) တော်သလင်းလ ကန်ရာသီ
- (၇) သီတင်းကျွတ်လ တူရာသီ
- (၈) တန်ဆောင်မုန်းလ ပြိစ္ဆာရာသီ
- (၉) နတ်တော်လ ဓနုရာသီ
- (၁၀) ပြာသိုလ မကာရရာသီ
- (၁၁) တပို့တွဲလ ကုံရာသီ
- (၁၂) တပေါင်းလ မိန်ရာသီ

နေ့နှင့် ပြိုဟ်များ (ဆောင်ပုဒ်)

- ၁။ တစ် - တနင်္ဂနွေ
- ၂။ နှစ် - တနင်္လာ
- ၃။ သုံး - အင်္ဂါ
- ၄။ လေး - ဗုဒ္ဓဟူး
- ၅။ ငါး - ကြာသပတေး
- ၆။ ခြောက် - သောကြာ
- ၇။ ခုနစ် - (သုည)စနေ
- ၈။ ရှစ် - ရာဟု

အက္ခရာနှင့် နေ့များတွဲခြင်း (ဆောင်ပုဒ်)

- က၊ ခ၊ ဂ၊ ဃ၊ င - တနင်္လာ
- စ၊ဆ၊ ဇ၊ ဈ၊ ည - အင်္ဂါ
- တ၊ ထ၊ ဒ၊ ဓ၊ န - စနေ
- ပ၊ ဖ၊ ဗ၊ ဘ၊မ - ကြာသပတေး
- ယ၊ လ၊ ဝ - ဗုဒ္ဓဟူး
- ရ - ရာဟု
- သ၊ ဟ - သောကြာ
- အ - တနင်္ဂနွေ

အက္ခရာ “နံ” မှတ်လေ။

၎င်းအက္ခရာများသည် နေ့၏ “နံ”များဖြစ်ကြသည်။ ဥပမာ- ဆန်၊ ဆီ၊ ဆေး၊ ဆားတို့သည် အင်္ဂါနံများဖြစ်ကြ၏။

ဂြိုဟ်သက်နှင့် ဂြိုဟ်နေရာအရပ်များ

အရပ်ရှစ်မျက်နှာကို အရှေ့မြောက်အရပ်ကစ၍ အစဉ်လိုက် မှတ်သားရန်

- ၁။ တနင်္ဂနွေ(ဂဠုန်) အရှေ့မြောက်ကြို၊ နေတုံ ခြောက်နှစ်မျှ။
- ၂။ တနင်္လာ(ကျား) တစ်ဆယ့်ငါး၊ နေငြား ရှေ့ရပ်က။
- ၃။ အင်္ဂါ(ခြင်္သေ့) ရှေ့တောင်ကွေ့၊ မရွေ့ ရှစ်နှစ်မျှ။
- ၄။ ဗုဒ္ဓဟူး(ဆင်) တောင်ရပ်ခွင်၊ နေလျှင် ဆယ့်ခုနစ်။
- ၅။ နောက်တောင်စနေ(နဂါးမြွေ) နေလေ ဆယ်နှစ်မျှ။
- ၆။ ကြာသပတေး(ကြွက်)ဆယ့်ကိုးဘက်၊ နေလျက် အနောက် ရပ်က။

- ၇။ ရာဟု(ဟိုင်း) ဆို နောက်မြောက်ခို၊ နေလို တစ်ဆယ့်နှစ်။
- ၈။ သောကြာမှာ(ပူး) မြောက်စူးစူး နေမူးနှစ်ဆယ့်တစ်။

ဂြိုဟ်သက်ပေါင်းလစ် (တစ်ရာ့ရှစ်) စင်စစ်မှတ်ကုန်ကြ။

- တနင်္ဂနွေ - အရှေ့မြောက်အရပ် ဂြိုဟ်သက် ၆ နှစ် ဂဠုန်။
 - တနင်္လာ - အရှေ့အရပ် ဂြိုဟ်သက် ၁၅ နှစ် ကျား။
 - အင်္ဂါ - အရှေ့တောင် ဂြိုဟ်သက် ၈ နှစ် ခြင်္သေ့။
 - ဗုဒ္ဓဟူး - တောင်အရပ် ဂြိုဟ်သက် ၁၇ နှစ် ဆင်။
 - စနေ - အနောက်တောင် ဂြိုဟ်သက် ၁၀ နှစ် နဂါး။
 - ကြာသပတေး - အနောက်အရပ် ဂြိုဟ်သက် ၁၉ နှစ် ကြွက်
 - ရာဟု - အနောက်မြောက် ဂြိုဟ်သက် ၁၂ နှစ် ဟိုင်း
 - သောကြာ - မြောက်အရပ် ဂြိုဟ်သက် ၂၁ နှစ် ပူး။
- ဂြိုဟ်သက်ပေါင်း ၁၀၈ နှစ်ဖြစ်သည်။

ရက်ရာဇာရွေးနည်း

- ၁။ (တန်ခူး) သာ- လှ (သောကြာ၊ ဗုဒ္ဓဟူး)
- ၂။ ထွန်း-ပ (ကဆုန်) (စနေ၊ ကြာသပတေး)
- ၃။ (နယုန်) ညွတ်-ပ (အင်္ဂါ၊ ကြာသပတေး)
- ၄။ အောင်-လှ(ဝါဆို) (တနင်္ဂနွေ၊ ဗုဒ္ဓဟူး)
- ၅။ သာ-လို (ဝါခေါင်) (သောကြာ၊ ဗုဒ္ဓဟူး)
- ၆။ မြ-တောင်(တော်သလင်း) (ကြာသပတေး၊ စနေ)

မြန်မာ့လက်စွဲ

- ၇။ (သီတင်းကျွတ်)ဆီမီး (အင်္ဂါ၊ ကြာသပတေး)
 - ၈။ အော-လီ (တန်ဆောင်မုန်း) (တနင်္ဂနွေ၊ ဗုဒ္ဓဟူး)
 - ၉။ သံ-လုံး(နတ်တော်) (သောကြာ၊ ဗုဒ္ဓဟူး)
 - ၁၀။ မ- နော်(ပြာသို) (ကြာသပတေး၊ စနေ)
 - ၁၁။ မိ-ညို(တပို့တွဲ) (ကြာသပတေး၊ အင်္ဂါ)
 - ၁၂။ အဲ-ဝင် (တပေါင်း) (တနင်္ဂနွေ၊ ဗုဒ္ဓဟူး)
- မှတ်ရာရှောင်းသည်၊ ရက်ကောင်းရာဇာ၊ ရာဇာတည်း။

ပြဿဒါးရွေးနည်း (လင်္ကာ)

- ၁။ တန်ခူး၊ ဝါခေါင်၊ တိန်တောင်ထွန်းပေါ်၊ လနတ်တော်။
မလျော် (မြေနှင့်ကြွက်)
မြေမှာ - စနေ
ကြွက်မှာ- ကြာသပတေး] ပြဿဒါး
- ၂။ ကဆုန်၊ တော်သလင်း၊ ပြာသိုတွင်း၊ နွယ်ရင်းဖြူစင်
(ပူးနှင့်ဆင်)
ဆင်မှာ- ဗုဒ္ဓဟူး
ပူးမှာ- သောကြာ] ပြဿဒါး
- ၃။ နယုန်၊ ဝါကျွတ် နှင်းစွတ်စိုရွဲ တပို့တွဲ၊ ပျံဝဲတောင်ကုန်
(ဂဠုန်-ကျား)ကိုရှောင်
ဂဠုန်- တနင်္ဂနွေ
ကျား- တနင်္လာ] ပြဿဒါး
- ၄။ ဝါဆို၊ တန်ဆောင်မုန်း၊ ပူတုန်းချမ်းပြောင်း၊ လတပေါင်း
မကောင်း(ခြံသေ့၊ ဟိုင်း)ကိုရှောင်

ခြင်္သေ့- အင်္ဂါ
 ဟိုင်းမှာ- ရာဟု (ဗုဒ္ဓဟူး မွန်းလွဲ)] ပြဿဒါး

ခရီးသွား ကောင်း မကောင်းသိရန်

ခရီးသွားလို ထိုရပ်ဂြိုဟ်နှင့် သက်ကိုနှောထား ရှစ်ခုစား။

- ဧကကြွင်းသော် - မင်းပူဇော် (၁ခု ကြွင်း ကောင်း)
- ဒွေးသော် - ဆင်းရဲ (၂ ခု ကြွင်း မကောင်း)
- အောင်ပွဲ - တြိန်း (၃ ခု ကြွင်း ကောင်း)
- ချမ်းငြိမ်း - စတု (၄ ခု ကြွင်း ကောင်း)
- ငါးခု - လာဘ (၅ ခု ကြွင်း ကောင်း)
- ဆကား - ဖျားနာ (၆ ခု ကြွင်း မကောင်း)
- သတ်မှာ - ခိုးသူ (၇ ခု ကြွင်း မကောင်း)
- သုံးမူတစ်ဖန်၊ အိမ်မပြန်၊ အမှန်ရှောင်ကြဉ်ရ။ (သုညကြွင်း မကောင်း)

ခရီးသွားမည့်သူသည် မိမိသွားလိုရာအရပ်ရှိ ဂြိုဟ်သက်နှင့် မိမိအသက်ကိုပေါင်း၍ ဂြိုဟ်ရှစ်လုံးအတွက် ရှစ်နှင့်စား။ ၁- ၂- ၃-၄-၅ ကြွင်းသော်ကောင်း၏။ ၂-၆-၇-၀ ကြွင်းမူ မကောင်း၊ မသွားသင့်။

ဦးခေါင်းလျော်သော ရက်ရွေးနည်း

- အိုး-စည်-တီး ပြီးအောင်လျော်
- တနင်္ဂနွေ၊ အင်္ဂါ၊ စနေနေ့တို့တွင် ဦးခေါင်းလျော်ရန် ကောင်း၏။
- က- ရင်- သား-မွေး ခေါင်းမဆေးနှင့်

တနင်္လာ၊ ဗုဒ္ဓဟူး၊ သောကြာ၊ ကြာသပတေးနေ့များတွင်
ခေါင်းမလျှော်ရ။ အကျိုးမပေး။

မကျန်းမာသူတို့ ကျန်းမာလာသည့်အခါ ရေချိုးရက်ရွေးနည်း
အောင်-စံ-ဖြိုး ရေကိုချိုး။
တနင်္ဂနွေ၊ အင်္ဂါ၊ ကြာသပတေးနေ့များတွင် ရေချိုးရာ၏။

ရေမချိုးရသောရက်များ

ငါ့- သား- ရွှေ- တောင် ရေကိုရှောင်။

တနင်္လာ၊ သောကြာ၊ ဗုဒ္ဓဟူး၊ စနေနေ့များတွင် ရေမချိုးရ။
ထိုနေ့များတွင် ရေချိုးခဲ့သော် ပြန်၍နေမကောင်း ဖြစ်တတ်လေ
သည်။

အပေါင်းအသင်းမိတ်ဆွေအချင်းချင်း သင့်သောနေ့များ

အောင်ပ၊ ကုလား၊ ဆွေသား၊ တော်ရင်း မိတ်ဖက်ခြင်း။

အောင်ပ - တနင်္ဂနွေသားသမီးသည် ကြာသပတေးသား
သမီးနှင့်သင့်၏။

ကုလား - တနင်္လာသားသမီးသည် ဗုဒ္ဓဟူးသားသမီးနှင့်
သင့်၏။

ဆွေသား - အင်္ဂါသားသမီးသည် သောကြာသားသမီးနှင့်
သင့်၏။

တော်ရင်း - စနေသားသမီးသည် ရာဟု သားသမီးနှင့်
သင့်၏။

အပေါင်းအသင်းမိတ်ဆွေများတွင် ရန်ဓာတ်ကျ၍ မသင့်သောနေ့များ

- ဦးညို၊ ခေ-မာ၊ သု-တ၊ ဝေ-ရီ၊ ရန်စီစီဟု အဆိုရှိ၏။
- ဦးညို - တနင်္ဂနွေသားသမီးသည် အင်္ဂါသားသမီးနှင့် မသင့်။
- ခေမာ - တနင်္လာသားသမီးသည် ကြာသပတေး သားသမီးနှင့် မသင့်။
- သုတ - သောကြာသားသမီးသည် စနေသားသမီးနှင့် မသင့်။
- ဝေရီ - ဗုဒ္ဓဟူးသားသမီးသည် ရာဟုသားသမီးနှင့် မသင့်။

(အိမ်ထောင်မိတ်) အိမ်ထောင်ဖက် ပြုသင့်သောနေ့များ

- ဥ-သာ၊ စိန်- ပန်း၊ ဒန်း-လှ၊ ကို-ရှာ ဟုဆို၏။
- ဥ-သာ- တနင်္ဂနွေသားသမီးသည် သောကြာသားသမီးနှင့် အိမ်ထောင်ဖက်ပြုသင့်၏။
- စိန်-ပန်း- အင်္ဂါသားသမီးသည် ကြာသပတေးသားသမီးနှင့်အိမ်ထောင်ဖက်ပြုသင့်၏။
- ဒန်း-လှ- စနေသားသမီးသည် ဗုဒ္ဓဟူးသားသမီးနှင့် အိမ်ထောင်ဖက်ပြုသင့်၏။
- ကို-ရှာ- တနင်္လာသားသမီးသည် ရာဟုသားသမီးနှင့် အိမ်ထောင်ဖက်ပြုသင့်၏။

အိမ်ထောင်ဖက်တွင် ရန်ဓာတ်ကျသောနေ့များ

- ဓမ္မာ၊ သော-က၊ အင်း-ဝ၊ ရာ-ဇာ၊ အိမ်ထောင်ဖက် အသက် မရှည်ရာ။
- ဓမ္မာ - စနေသားသမီးသည် ကြာသပတေး သားသမီးနှင့်

အိမ်ထောင်ဖက်မပြုသင့်။

သောက - သောကြာ သားသမီးသည် တနင်္လာသားသမီး
နှင့် အိမ်ထောင်ဖက်မပြုသင့်။

အင်းဝ - တနင်္ဂနွေသားသမီးသည် ဗုဒ္ဓဟူးသားသမီးနှင့်
အိမ်ထောင်ဖက်မပြုသင့်။

ရာဇာ - ရာဟုသားသမီးသည် အင်္ဂါသားသမီးနှင့် အိမ်
ထောင်ဖက် မပြုသင့်။

အိမ်ထောင်ဖက်ပြုရန် ကောင်း ဆိုး ရွေးနည်း

ဃရာဝါသ၊ ပြုကြအိမ်ထောင်
ဆောင်လိုစီးပွား၊ မေးလာငြားမှု
နှစ်ပါးနံလျှင်၊ နှောခြင်မှ
မြှောက်လျှင်၊ ငါးခု
စားမှု၊ သတ္တဟူ၍အဆိုရှိ၏။
ဧကတစ်ခု၊ ကြွင်းမှုညီစွာ ဥစ္စာမရှိ။
ဒွေးတိ၊ ကြွယ်ဝ။
သောမ၊ ဆင်းရဲ။
လေးခွဲ၊ ထင်ရှား။
ငါးကား၊ ဆင်မြင်း။
ဆကြွင်း၊ သောမူ၊ ထိုသူ သူဌေး။
ဟောရေး သုည၊ ကြွင်းလေကမူ၊ နှစ်ပါးလက်တွင် ခွက်လက်
မြင်သည်။
ကံလျှင် နှစ်ဦး အကျိုးတည်း။

အိမ်ထောင်ဖက်ပြုမည့် သတို့သား၊ သတို့သမီးတို့၏ နေ့နံ
 နှစ်ခုကိုပေါင်း၍ ငါးခုနှင့်မြောက်၊ ခုနစ်ခုနှင့်စားသော်—
 တစ်ခုကြွင်းသော်၊ ဥစ္စာမရှိ။
 နှစ်ခုကြွင်းသော်၊ ကြွယ်ဝချမ်းသာ၏။
 သုံးခုကြွင်းသော်၊ ဆင်းရဲတတ်၏။
 လေးခုကြွင်းသော်၊ ထင်ရှားကျော်ကြားသည်။
 ငါးခုကြွင်းသော်၊ ဆင်မြင်းပေါများသည်။
 မြောက်ခုကြွင်းသော်၊ သူဌေးဖြစ်တတ်သည်။
 သုညကြွင်းသော် ၊ တောင်းရမ်းစားသောက်ရလောက်အောင်
 ဆင်းရဲရာသည်။

ပစ္စည်းဝယ်သင့်၊ မဝယ်သင့် ရွေးနည်း

လွမ်း၊ ပုံ၊ သာ၊ ဝယ်ပါလေ။
 ဗုဒ္ဓဟူး၊ ကြာသပတေး၊ သောကြာနေ့များတွင် ပစ္စည်း ဝယ်ယူ
 ပါက ကောင်းကျိုးပေး၍ ပစ္စည်းတည်မြဲသည်။
 အ၊ ကြော်၊ စံ၊ နှောင်း၊ မဝယ်ကောင်း၊ ပျက်ကြောင်းများပါလှ။
 တနင်္ဂနွေ၊ တနင်္လာ၊ အင်္ဂါ၊ စနေနေ့များတွင် ပစ္စည်းဝယ်ပါ
 က မကောင်းဟုအဆိုရှိသည်။

လာဘ်ရွေးနည်း၊ နတ်ရွေးနည်း၊ စက်ရွေးနည်း

အရှေ့မြောက်အရပ်ကစ၍ လက်ယာရစ်လှည့်ရသည်။

လာဘ်ရွေးနည်း

အ-ပျို-စင်ကြို- တင်- ရွေး လာဘ်သည်။

- အ - တနင်္ဂနွေနေ့တွင် အရှေ့မြောက်အရပ်၌ လာဘ်ရှိသည်။
- ပျို - ကြာသပတေးနေ့တွင် အရှေ့အရပ်၌ လာဘ်ရှိသည်။
- စင် - အင်္ဂါနေ့တွင် အရှေ့တောင်အရပ်၌ လာဘ်ရှိသည်။
- ကြို - တနင်္လာနေ့တွင် တောင်အရပ်၌ လာဘ်ရှိသည်။
- တင် - စနေနေ့တွင် အနောက်တောင်အရပ်၌ လာဘ်ရှိသည်။
- ရွေး - ရာဟုနေ့တွင် အနောက်အရပ်၌ လာဘ်ရှိသည်။
- လာဘ် - ဗုဒ္ဓဟူးနေ့တွင် အနောက်မြောက်အရပ်၌ လာဘ်ရှိသည်။

သည် - သောကြာနေ့တွင် မြောက်အရပ်၌ လာဘ်ရှိသည်။

လာဘ်ရှိရာသို့ မျက်နှာမူ၍သွားလျှင် အလုပ်အကိုင်အကြံအစည်ထမြောက်အောင်မြင်နိုင်သည်။ လာဘ်လာဘပေါများသည်။

နတ်ရွေးနည်း

နတ်-ကို- ရှာ- မ-အေး-သာ-စ-လောင်း

- နတ် - စနေနေ့၌ အရှေ့မြောက်အရပ်တွင် နတ်နေ၏။
- ကို - တနင်္လာနေ့၌ အရှေ့အရပ်တွင် နတ်နေ၏။
- ရှာ - ရာဟုနေ့၌ အရှေ့တောင်အရပ်တွင် နတ်နေ၏။
- မ - ကြာသပတေးနေ့၌ တောင်အရပ်တွင် နတ်နေ၏။
- အေး - တနင်္ဂနွေနေ့၌ အနောက်တောင်အရပ်တွင် နတ်နေ၏။
- သာ - သောကြာနေ့၌ အနောက်အရပ်တွင် နတ်နေ၏။

စ - အင်္ဂါနေ့၌ အနောက်မြောက်အရပ်တွင် နတ်နေ၏။
 လောင်း - ဗုဒ္ဓဟူးနေ့၌ မြောက်အရပ်တွင် နတ်နေ၏။
 နတ်နှင့်ရင်ဆိုင်မသွားရ။ အကြံအစည်မအောင်၊ ဘေးတွေ့
 တတ်သည်။ စက်နှင့်ရင်ဆိုင်မသွားကောင်း။

စက်ရွေးနည်း

- စက်၊ လျှင်၊ ပြောင်း၊ သိ၊ ကြောင်း၊ နောင်၊ ရှိ၊ အင်။
- စက် - အင်္ဂါနေ့တွင် အရှေ့မြောက်အရပ်၌ စက်ရှိ၏။
 - လျှင် - ဗုဒ္ဓဟူးနေ့တွင် အရှေ့အရပ်၌ စက်ရှိ၏။
 - ပြောင်း - ကြာသပတေးနေ့တွင် တောင်အရပ်၌ စက်ရှိ၏။
 - သိ - သောကြာနေ့တွင် တောင်အရပ်၌ စက်ရှိ၏။
 - ကြောင်း - တနင်္လာနေ့တွင် အနောက်တောင်အရပ်၌ စက်ရှိ၏။
 - နောင် - စနေနေ့တွင် အနောက်အရပ်၌ စက်ရှိ၏။
 - ရှိ - ရာဟုနေ့တွင် အနောက်မြောက်အရပ်၌ စက်ရှိ၏။
 - အင် - တနင်္ဂနွေနေ့တွင် မြောက်အရပ်၌ စက်ရှိ၏။

ဓာတ်တည့်သောနံများ

အန္တော၊ ဂဗ္ဘေ၊ စရေ၊ ဝံသေ။

- အန္တော - တနင်္ဂနွေနံဓာတ်နှင့် စနေနံဓာတ် တည့်၏။
- ဂဗ္ဘေ - တနင်္လာနံဓာတ်နှင့် ကြာသပတေးနံဓာတ် တည့်၏။
- စရေ - အင်္ဂါနံဓာတ်နှင့် ရာဟုနံဓာတ်တည့်၏။
- ဝံသေ - ဗုဒ္ဓဟူးနံဓာတ်နှင့် သောကြာနံဓာတ်တည့်၏။

ဓာတ်ရန်ကျသောနံ့များ

- ဦး ဝေ။ စံ ကူး။ ရေ ဘူး။ တော သူ။
- ဦးဝေ - တနင်္ဂနွေနံ့သည် ဗုဒ္ဓဟူးနံ့နှင့် ရန်ဓာတ်ကျ၏။
- စံကူး - အင်္ဂါနံ့သည် တနင်္လာနံ့နှင့် ရန်ဓာတ်ကျ၏။
- ရေဘူး - ရာဟုနံ့သည် ကြာသပတေးနံ့နှင့် ရန်ဓာတ်ကျ၏။
- တောသူ - စနေနံ့သည် သောကြာနံ့နှင့် ရန်ဓာတ်ကျ၏။

နဂါးလှည့်အကြောင်း သိကောင်းစရာ

- တ၊ တ၊ က (အနောက်)
- န၊ ဝါ၊ ဝါ (မြောက်)
- တော်၊ ကျွတ်၊ မုန်း (အရှေ့)
- နတ်၊ ပြာ တွဲ (တောင်)

- တ- တပေါင်း] နဂါးဦးခေါင်း အနောက်ဘက်သို့ လှည့်၏။
- တ- တန်ခူး] အရှေ့ မပြောင်းရွှေ့ရ။
- န- နယုန်] နဂါးဦးခေါင်း မြောက်အရပ်သို့ လှည့်၏။
- ဝါ- ဝါဆို] တောင်သို့ မပြောင်းရွှေ့ရ။
- ဝါ- ဝါခေါင်]

- တော်- တော်သလင်း] နဂါးဦးခေါင်း အရှေ့သို့လှည့်၏။
- ကျွတ်- သီတင်းကျွတ်] အနောက်သို့ မပြောင်းရွှေ့ရ။
- မုန်း- တန်ဆောင်မုန်း]